

Linjiila Iisaa mo Yuhanna winndi

No Konngol Laamdo laatorii neddo

¹ Gillama e fuddoode bi'eteedo Konngol ina woni. Bi'eteedo Konngol oon ina wondi e Laamdo, wo o Laamdo du. ² Imo wondi e Laamdo gilla fuddoode. ³ E makko Laamdo tagiri huunde fuu. Fay huunde tagaaka si wanaa e makko. ⁴ E makko nguurndam woni, nguurndam daam laatani yimbe annoora. ⁵ Annoora oon ina yayna ley nimre. Nimre ndeen du waawaay jaalaade o.

⁶ Ina woodi neddo mo Laamdo nuli bi'eteedo Yaayaa. ⁷ O warii faa o seedanoo annoora oon, faa yimbe fuu ngoondinira saabe makko. ⁸ Wanaa kanko woni annoora oon, de o warii faa o seedanoo annoora oon. ⁹ Oon woni annoora goon-galaajo gardo ley adunaaru faa yaynana yimbe fuu.

¹⁰ Bi'eteedo Konngol oon ina woni ley adunaaru, wo e makko adunaaru ndu tagiraa, de adunaaru nduun kaa annditaay mo. ¹¹ O warii to jeydaabe makko, de jeydaabe makko been njaabaaki mo. ¹² Ammaa jabbiiibe mo de ngoondini mo been, o hokkii dum'en baawde laataade biibe Laamdo. ¹³ Wo be rimiraabe ko wanaa e yiyam, ko wanaa muuyo terde, ko wanaa muuyo gorko du, ammaa be rimiraabe e baawde Laamdo.

¹⁴ Konngol ngool laatii neddo jom terde de joodii hakkunde meeden. Min nji'ii darja makko, darja mo Bajjo hemrata Baabiiwo. Ley darja makko

oon Baabiiwo ɓanginiri keewal hinney e goonga muudum.

¹⁵ Yaayaa seedanake mo, yeewnii, wi'i:

—Kanko woni mo kaalannoomi haala muudum oon nde mbi'unoomi: «Caggal am ardiido kam waran, sabo imo woni gilla mi tagaaka.»

¹⁶ No hinney makko foti heewude, en fuu en keɓii, hinney dow hinney. ¹⁷ Saabe Muusaa kebirden jamirooje, ammaa hinney e goonga wo saabe Iisaa Almasiihu heɓiraa. ¹⁸ Fay gooto yi'aay Laamɗo abada. Ammaa Bidɗo bajoo gondudo e Baabiiwo oon, kam humpiti en mo.

No Yaayaa seedoranii Almasiihu

(Matta 3.1-12, Marku 1.1-8, Lukka 3.1-18)

¹⁹ Alhuudiyankooɓe Urusaliima neli Lewinkooɓe* e almaami'en to Yaayaa yama dum kam wo moy. ²⁰ O salaaki jaabaade ɓe, o haalani ɓe faa laaɓi:

—Miin, mi wanaa Almasiihu.

²¹ Be yami mo, ɓe mbi'i:

—Aan, wo a moy? A annabi Iliyaasa naa?

O wi'i:

—Mi wanaa.

Be mbi'i mo:

—Wo a Annabaajo oon naa?

O wi'i:

—Mi wanaa!

²² Be mbi'i mo:

—Wo a moy ndelle? Haalan min ko min kaal-tanowa neluɓe min ɓeen. Moy mbi'ataa laatidaa?

²³ O jaabii, o wi'i:

---

* **1:19** Yimɓe lenyol Lewi ngonnoo ndaaranooɓe golle dewal Laamɗo gilla e jamaanu Muusaa.

—Wo mi yeewnotoодо ley ladde mido wi'a: «moyyintinee laawol Joomiraado»,† hono no annabi Esaaya wi'iri ni.

²⁴ Ndeen nulaabe yuuruḅe to Farisa'en ḅeen
²⁵ yami mo:

—Ko wadi ada loota yimḅe lootagal batisima‡, si tawii a wanaa Almasiihu a wanaa Iliyaasa a wanaa Annabaajo oon?

²⁶ Yaayaa jaabii ḅe, wi'i:

—Miin, mido loota lootagal batisima, de na woodi dariido hakkunde moodon mo on anndaa.
²⁷ Kanko, o waran caggal am. Miin, mi fotaa fay haḅḅitinde ḅoggi pade makko.

²⁸ Dum fuu wadii Baytaniya lettugal gooruwol Urdun, do Yaayaa lootata yimḅe lootagal batisima doon.

²⁹ Jaango majjum, Yaayaa yi'i Iisaa ina wara to muudum, wi'ii:

—Inan jawgel Laamdo donndotoongel hakkeji adunaaru. ³⁰ Dum woni ko mbi'unoomi e makko: «Neddo waran gada am, ardiido kam, sabo imo woni gilla mi walaa.» ³¹ Miin, mi anndaano mo, ammaa mi warii mido loota lootagal batisima faa o ḅangana Israa'iilankooḅe.

³² Yaayaa seedii, wi'i:

—Mi yi'ii Ruuhu ina wa'i hono wuugaandu ina yuura dow kammu ina jippoo faa hodi dow makko.

³³ Miin, mi anndaano mo. Ammaa Nuldo kam mi loota lootagal batisima oon, kam wi'i kam: «Mo nji'udaa Ruuhu ina jippoo dow muudum oon,

---

† **1:23** Esaaya 40.3. ‡ **1:25** Do wi'ete lootagal batisima dow haala batisima Yaayaa fu, lootagal tuubu maa mutineede du na wi'ee.

kam woni lootoowo lootagal batisima e Ruuhu Ceniido.» ³⁴ Miin, mi yi'ii, mi seedake kanko woni Bii Laamdo.

No Iisaa suborii taalibaaɓe muudum arandeeɓe

³⁵ Jaango majjum katin Yaayaa ina darodii e taalibaaɓe muudum diido. ³⁶ O yi'i Iisaa ina faltoo, o wi'i:

—Inan jawgel Laamdo!

³⁷ Taalibaaɓe diido been nani ko o haali duum, njokki Iisaa. ³⁸ Iisaa yeeyii, yi'i iɓe njokki dum, wi'i ɓe:

—Dume pilotodon?

Be njaabii, ɓe mbi'i:

— *Rabbi* (dum na firta «Moodibbo»), toy njoodidaa?

³⁹ O wi'i ɓe:

—Ngaree ndaaree!

Ndeen ɓe ngari, ɓe nji'i do o joodii doon. Wakkati oon wo yamnde nay laasara. Be ngondi e makko ko heddii e nyalaande ndeen.

⁴⁰ Andire sakiike Simon Piyeer oon wo gooto e diido nanɓe haala Yaayaa de njokki Iisaa. ⁴¹ Ko Andire artii e wadude fu wo filowaade sakiike muudum Simon oon. O wi'i dum:

—Min nji'ii Almasiihu (dum na firta «Mo Laamdo subii»).

⁴² O yaari dum to Iisaa. Iisaa ndaari Simon, wi'i dum:

—Aan Simon ɓii Yuhanna, caggal joonin a in-ndirte Kefas.

(Kefas e Piyeer fuu wo gootum. Maanaa inde deen wo «Hayre».)

No Iisaa noddiri Filipu e Natanayel

⁴³ Jaango majjum, Iisaa anniyii yaade Galili. O hawri e Filipu, o wi'i dūm:

—Jokkam!

⁴⁴ Filipu ina jeyaa Baytisayda, ngalluure nde Andire e Piyeer fuu njejaa e muudum ndeen.

⁴⁵ Filipu hawri e Natanayel, wi'i dūm:

—Min nji'ii mo haala muudum winndaa ley Tawreeta Muusaa e ley dewte annabaa፩ oon. Wo Iisaa Nasaraatuujo bii Yuusufi oon.

⁴⁶ Natanayel wi'i mo:

—Yalla ko woodi ina waawi yuurude Nasaraatu naa?

Filipu jaabii mo, wi'i:

—War ndaar!

⁴⁷ Iisaa yi'i Natanayel ina fonndii dūm, de haali haala makko wi'i:

—Inan Israa'iilanke jaati, mo hiila fuu walaa e muudum.

⁴⁸ Natanayel wi'i mo:

—Toy anndudaa kam?

Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Mi yi'ii ma ley yibbi gilla Filipu noddaay ma.

⁴⁹ Natanayel jaabii, wi'i:

—Moodibbo, wo a Bii Laamdo, wo a kaananke Israa'iila!

⁵⁰ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Saabe mi wi'ii mi yi'ii ma ley yibbi duum tan ngoondinirdaa naa? A yi'an ko buri dūm haaynaade.

⁵¹ Ndeen o wi'i Natanayel:

—Goonga kaalanammi on: on nji'an kammu ina udditoo, on nji'an maleyka'en Laamdo ina yee፩a ina njippoo dow Bii Neddo.

2

No Iisaa waḍiri maande ley ɓangal

¹ Balde diidi caggal ɗuum, ɓangal waḍi ley ngaluure wi'eteende Kaana ley leydi Galili. Inna Iisaa ina tawaa toon. ² Iisaa e taalibaaɓe muuɗum du noddaama ngara kawra e ɓangal ngaal. ³ Nde cabijam maɓɓe timmunoo ndeen, inna Iisaa wi'i:

—Be ngalaa cabijam.

⁴ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Debbo, ɗume ɗum waɗata en?* Wakkati am yonaay tafon.

⁵ Inniiko wi'i gollooɓe ɓeen:

—Ko o yamiri on fuu, ngadon.

⁶ Doon ina woodi loode kaaye jeegom, ndee fuu na hooya liitereeji capande jeetati faa yot-too hemre e noogay. Loode deen wo faa Alhudiyankeoɓe lootaroo saabe diina. ⁷ Iisaa wi'i ɓe:

—Kebbinee loode deen ndiyam.

Be kebbini de faa de keewi. ⁸ O wi'i ɓe:

—Joonin kaa, nyedee ɗam njaarane hooreejo ɓangal oon.

Be njaari. ⁹ Nde hooreejo oon meedunoo ndiyam mbaylitaadam cabijam daam ndeen, anditaay to ɗam ittaa. De gollooɓe nyeduɓe ndiyam daam ɓeen kaa ina anndi. O noddi ɓanɗo oon, ¹⁰ o wi'i ɗum:

—Yimɓe fuu cabijam mbeldam mboowi ar-toraade. Nde yimɓe njari faa heewi fu, ndeen

---

* **2:4** E geresankoore haala ka ina waawi fiirtireede nii: Debbo, walaa ko suudii hakkunde meeden. Dum hollii Iisaa ina muuyi inna muuɗum hooloo ɗum e ko waɗata ɗum.

ɗam welaa ɗaam du yaretee. De aan kaa, aɗa resi mbeldam ɗam faa joonin.

¹¹ Nii Iisaa golliri maande muudum haayniinde arandeere ley ngalluure Kaana ley leydi Galili. O ɓangini teddeengal makko, taalibaaɓe makko ɓeen ngoondini mo. ¹² Caggal duum, o dilli Kaana, o yehi ngalluure wi'eteende Kafarnahum, kanko e inniiko e minyiraaɓe makko e taalibaaɓe makko. Be ngoni toon balɗe seeda.

No Iisaa riiwri luumotooɓe ley suudu dewal mawndu

(Matta 21.12-13, Marku 11.15-17, Lukka 19.45-46)

¹³ Nde iidi Alhuudiyankooɓe mbi'eteendi Faltagol† badinoo ndeen, Iisaa yehi Urusaliima. ¹⁴ To taliyaare suudu dewal mawndu toon o tawi luumotooɓe ga'i e baali e buugaali e weccoɓe ceede ina njoodii. ¹⁵ O sowi ɓoggi, o wadi dorowol, o riiwi ɓe fuu ɓe mburtoo suudu dewal mawndu nduun, kamɓe e ga'i maɓɓe e baali maɓɓe. O sankiti ceede weccoɓe ɓeen, o hippi taabaaje maɓɓe. ¹⁶ O wi'i soottooɓe buugaali ɓeen:

—Ittee dum ɗo! Taa ngadon suudu Baaba am ndu suudu luumo!

¹⁷ Taalibaaɓe makko ɓeen miccitii ko Binndi diin mbi'i duum:

«Hirande suudu maa laatanake kam kaɓɓu-ko'u.»‡

¹⁸ Ndeen hooreeɓe Alhuudiyankooɓe mbi'i mo:

—Haaynde ndeye kollataa min aɗa foti wadude ko ngadudaa duum?

† **2:13** Iidi Faltagol wo miccinoori nyannde nde Laamɗo wurtini Israa'iila'en Misira. Indi miccina no maleyka faltorii suudu fuu ndu yiyam mooytaa e dammbugal muudum. ‡ **2:17** Jabuura 69.10.

¹⁹ Iisaa jaabii 6e, wi'i:

—Li6ee suudu dewal ndu. Si on li6ii ndu, on nji'an mido nyi6too ndu ley balde tati.

²⁰ Be njaabii mo:

—Suudu ndu nyi6iraama duubi capande nay e jeegom. De aan, a nyi6toto ndu ley balde tati naa?

²¹ Ammaa ko Iisaa wi'i suudu nduun duum, wo hoore muudum sappii. ²² Nde Iisaa ummitinoo ndeen, taalibaa6e muudum been miccitii ko haalnoo dum. Be ngoondini ko Binndi diin mbi'i duum e haala ka o haalnoo kaan.

²³ Nde Iisaa wonnoo Urusaliima iidi Faltagol ndeen, heew6e ngoondinii mo sabo nji'ii kaayeeffiiji di o wadi diin. ²⁴ Ammaa Iisaa hoolaaki 6e faa hokkita 6e hoore muudum, sabo imo anndi 6e fuu. ²⁵ Walaa ko fay gooto seedanoo mo ko woni e 6i66e-Aadama, sabo imo anndi ko woni e mu66en.

3

No Iisaa haaldiri e Nikodemu

¹ Ina woodi gorko Farisaajo bi'eteedo Nikodemu, gooto e hooree6e Alhuudiyankoobe.

² Gorko oon yehi to Iisaa jemma, wi'i dum:

—Moodibbo, miden anndi a jannginoowo yuurudo to Laamdo, sabo fay gooto waawaa wadude maandeeji kaayniidi di ngadataa diin si Laamdo waldaa e muudum.

³ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Goonga kaalanammaami: fay gooto waawaa yi'ude laamu Laamdo tawee rimtaaka katin.

⁴ Nikodemu wi'i mo:

—Noy mawdo waawiri rirtireede? Imo waawi yeccaade e reedu inniiko, de o rimee katin naa?

⁵ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Goonga kaalanammaami: si wanaa neddo rirtiree ndiyam e Ruuhu fu waawaa naatude laamu Laamdo. ⁶ Ko Bii-Aadama rimata duum wo Bii-Aadama. Ko Ruuhu oon du rimata wo ruuhu. ⁷ Taa dum haayne saabe mi wi'ii ma sanaa ndimtedon katin. ⁸ Henndu ina wifira do muuyri fuu. Ada nana bifi mayru, de a anndaa to ndu yuuri, a anndaa to ndu yahata. Hono noon dim-raado Ruuhu oon du worri.

⁹ Nikodemu wi'i mo:

—Noy dum laatortoo?

¹⁰ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Wo a janninginoowo mawdo ley Israa'iila de a anndaa dum naa? ¹¹ Goonga kaalanammaami: minen, ko min anndi min kaalata, ko min nji'i min ceedotoo, de onon le, on njaabataa seedaaku amin. ¹² Si on ngoondintaa nde kaalanammi on haala kulle adunankooje fu, noy ngoondinirton si mido haalana on haala kulle dow kammu? ¹³ Fay gooto yeejaay dow kammu, si wanaa yuurudo dow kammu oon, dum woni Bii Neddo. ¹⁴ Hono no Muusaa toowniri mboddi njamndi mbodeeri ley ladde ni, sanaa Bii Neddo du toowniree hono noon, ¹⁵ faa goondindo mo fuu heba nguurndam nduumiidam.

¹⁶ Sabo Laamdo ina yidi yimbe adunaaru faa hokkitiri Biyum bajjo, faa goondindo oon fuu taa halka ammaa heba nguurndam nduumiidam.

¹⁷ Laamdo nuliray Biyum oon e adunaaru faa Biyum oon saroo adunaaru ndu. Ko o nuliraa dey, faa yimbe adunaaru kisira saabe makko.

¹⁸ Goondindo mo fuu sarataake. Mo goondinaay

mo fuu saraama gilla joonin, sabo goondinaay Bii Laamdo bajjo oon.

¹⁹ Inan sariya oon: annoora warii e adunaaru, de yimbe cubii nimre dow annoora sabo golleeji muɓɓen wo bondi. ²⁰ Bondo tagu yidaa annoora, battataako dum saabe hulde taa golleeji muudum bondi diin ɓangu. ²¹ Ammaa goongante waran e annoora faa golleeji di wadiri saabe Laamdo diin ɓanga.

No Yaayaa seedorii kabaaru Iisaa

²² Caggal duum, Iisaa yaadi e taalibaaɓe muudum leydi Yahuudiya. O ɓooytidi e maɓɓe toon, imo loota yimbe lootagal batisima. ²³ Yaayaa du ina loota yimbe lootagal batisima to Aynon toon dakkol Salim, sabo ndiyam ina heewi toon. Yimbe ina ngara ina lootiree ndiyam daam. ²⁴ Tawi Yaayaa nanngaaka wattaa ley kasu tafon.

²⁵ Taalibaaɓe Yaayaa been njeddunduri e Alhudiyanke haala laaɓal. ²⁶ Be njehi to Yaayaa, ɓe mbi'i dum:

—Moodibbo, gorko gondunoodo e maa gere ooto gooruwol Urdun mo ceedanidaa oon, kanko du imo loota yimbe lootagal batisima, de yimbe fuu ina njaha to makko.

²⁷ Yaayaa jaabii ɓe, wi'i:

—Neddo waawaa heɓude fay huunde si wanaa ko Laamdo hokki dum. ²⁸ Onon e ko'e mon, on seedeɓe am mi wi'i mi wanaa Almasiihu, de mido artii mo nuleede. ²⁹ Gaddanaado debbo ɓaɗaado, kam woni ɓaɗudo. Dammbodyido e gorko oon ina darii, ina hettindii. Si o nanii daande ɓaɗudo oon, o seyoto sanne. Nii seyoto am ngoon

hiɓɓiri. ³⁰ Na tilsi kanko o toowa, de miin le mi leeya.

³¹ Yuurudo dow oon, kam woni dow huunde fuu. Yuurudo e leydi wo jeyaado e leydi, ina haala haalaaji jeyaado e leydi. Yuurudo dow kammu oon, kam woni dow huunde fuu. ³² Ko o yi'i e ko o nani o seedotoo, de yimbe kaa jabataa seedaaku makko. ³³ Jabudo seedaaku makko oon, laabinii Laamdo wo goongante. ³⁴ Mo Laamdo nuli oon, wo ko Laamdo haali duum haaltata, sabo Laamdo hokkii mo Ruuhu mo walaa haddi. ³⁵ Baabiiwo oon ina yidi Biddo oon faa watti huunde fuu e junngo makko. ³⁶ Goondindo Biddo oon hebii nguurndam nduumiidam. Mo goondinaay Biddo oon hebataa dam, tikkere Laamdo du ina heddii e muudum.

4

No Iisaa haaldiri e Samariyanke debbo

¹ Farisa'en nanii wi'aama Iisaa ina loota yimbe lootagal batisima, ina heba taalibaaɓe faa ɓuri Yaayaa. ² Tawi Iisaa e hoore muudum kaa lootaay fay gooto, wo taalibaaɓe muudum. ³ Nde Iisaa nannoo ko haalanoo e muudum fu, dilli leydi Yahuudiya, yeccii leydi Galili. ⁴ Sanaa o rewa ley leydi Samariya. ⁵ O yottii ngalluure Samariya wi'eteende Sikar dakkol ngesa nga Yaakuuba hokkunoo biyum Yuusufi ngaan. ⁶ Doon ɓunndu Yaakuuba nduun woni. Tawi Iisaa tampii du e jahaangal ngaal, de joodii daande ɓunndu nduun faa fowta. Wakkati oon wo hakkunde naange. ⁷ Samariyanke debbo wari yooogude. Iisaa wi'i mo:
—Hokkam ndiyam, mi yara!

⁸ Tawi taalibaaፎ makko ፆeen njehii ley ngallu-
ure toon faa coodowa nyaamdu. ⁹ Debbo oon wi'i
Iisaa:

—Noy wadi de aan, Alhuudiyanke, ada njaaroo
kam miin, Samariyanke, ndiyam faa njaraa?

Sabo Alhuudiyankooፎ e Samariyankooፎ wo
harmundurፆe.

¹⁰ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si ada anndunoo no dokke Laamdo poti,
e bi'udo ma kokkaa dum ndiyam yara oon, a
nyaagotono mo, o hokke ndiyam nguurndam
njaraa.

¹¹ Debbo oon wi'i mo:

—Joomam, a walaa cafirgal. Bunndu ndu ina
luggi. Toy kebataa ndiyam nguurndam daam?

¹² Aan, ada ፆuri maama amin Yaakuuba kokkudo
min ፆunndu ndu oon teddude naa? Kanko e
ፆiፆፆe makko e daabaaji makko fuu, e mayru ፆe
njaratano.

¹³ Iisaa jaabii mo:

—Neddo fuu jardo ndiyam dam domdan katin,
¹⁴ ammaa jardo ndiyam dam kokkammi daam
fuu, domdataa faa abada. Sabo ndiyam dam
kokkammi daam laatanto dum ndiyam iloojam
mbuurnoojam dum nguurndam nduumiidam.

¹⁵ Debbo oon wi'i:

—Joomam, hokkam ndiyam daam taa mi domda
katin, sakko mi wartana yoogude do katin.

¹⁶ Iisaa wi'i mo:

—Yahu noddoy gora, ngardon!

¹⁷ Debbo oon jaabii mo:

—Mi walaa goriiwo.

Iisaa wi'i mo:

—A haalii goonga ko mbiidaa a walaa gori-
iwo duum. ¹⁸ A bananooma worbe njoyo. Mo
ngonduda a joonin oon du, wanaa gora. A haalii
goonga.

¹⁹ Debbo oon wi'i mo:

—Joomam, laabanii kam a annabaajo.

²⁰ Maamiraaɓe amin ndewii Laamɗo dow
waamnde nde, de onon Alhuudiyankooɓe kaa,
odon mbi'a to Urusaliima tan Laamɗo haani
reweede.

²¹ Iisaa wi'i mo:

—Banndam debbo, goondinam: wakkati
waran, nde ndewoton Baabiiwo tawee wanaa
e waamnde nde, wanaa Urusaliima. ²² Onon
Samariyankooɓe, odon ndewa ko on anndaa,
de minen Alhuudiyankooɓe, ko min anndi min
ndewata, sabo kisindam to Alhuudiyankooɓe
yuurata. ²³ Wakkati ina wara, yottake jaati,
nde rewirooɓe Laamɗo goonga been ndewirta
ɗum Ruuhu e goonga. Wo rewooɓe hono been
Baabiiwo filotoo. ²⁴ Laamɗo wo Ruuhu. Rewooɓe
mo been sanaa ndewira mo ruuhu e goonga.

²⁵ Debbo oon wi'i:

—Mido anndi Cuɓaado bi'eteedo Almasiihu oon
wo garoowo. Nde o wari fu, o humpitan min
huunde fuu.

²⁶ Iisaa wi'i mo:

—Wo ɗum miin, mo kaaldataa oon.

No Samariyankooɓe heewɓe ngoonɗiniri Iisaa

²⁷ Wakkati oon fu, taalibaaɓe makko been njot-
tii. Ko Iisaa haaldata e debbo oon duum haaynii
ɓe, de fay gooto maɓɓe yamaay mo ɗume o haajaa
e debbo oon naa ko waɗi imo haalda e muuɗum.

²⁸ Ndeen debbo oon yoppi loonde muudum toon, fornyii wuro haalanowi yimbe, wi'i:

²⁹ —Ngaree ndaaree gorko kaaltando kam ko ngadunoomi fuu. Yalla wanaa kanko woni Almasiihu naa?

³⁰ Be njalti ngalluure, be ponndii to Iisaa.

³¹ Wakkati oon, taalibaaɓe been nyaagii mo, ina mbi'a:

—Moodibbo, tinna nyaamu!

³² O jaabii be, o wi'i:

—Mido jogii ko mi nyaama ko on anndaa.

³³ Taalibaaɓe been ina yamundura:

—Dum le, won gaddando mo ko nyaamete naa?

³⁴ Iisaa wi'i be:

—Nyaamdu am wo wadude muuyde Nuldo kam oon e yottinde golle muudum. ³⁵ Onon, odon mbi'a: «Faa hannden lebbi nay de tayri wara.» De miin kaa mido wi'a on: yeptee gite mon, yeewee gese fuu benndii, njonii tayeede. ³⁶ Tayoowo heban mbarjaari, resana nyaamri ndi nguurn-dam nduumiidam, faa aawudo e tayudo fuu cey-odoo. ³⁷ Dum tabintinta banndol bi'oowol: «Goddo ina aawa, goddo ina taya.» ³⁸ Mi nului on tayowon ngesa nga on tampanaay. Wobbe tampi, de odon mbeltii e tampiri muɓben.

³⁹ Samariyankooɓe heewbe ley ngalluure ndeen ngoondinii Iisaa saabe haala debbo ceediido de wi'i: «O haaltanii kam ko ngadunoomi fuu.» ⁴⁰ Nde Samariyankooɓe been njottinoo Iisaa ndeen, nyaagii mo o wonda e muɓben. O wadi doon balde dafi. ⁴¹ Yimbe heewbe ngoondini mo katin saabe konngol makko. ⁴² Be mbi'i debbo oon:

—Joonin, wanaa saabe haalaaji maa diin tan min ngoondiniri. Ko min ngoondiniri dey, minen e ko'e amin, min nanii konngol makko, min annditii kanko jaati woni Kisinoowo adunaaru.

No Iisaa selliniri bii howruujo kaananke

⁴³ Caggal balde didi deen, o dilli doon, o yehi Galili. ⁴⁴ Kanko e hoore makko o seedake: «Annabaajo teddintaake e ley wuro muudum.»

⁴⁵ Nde o yottinoo Galili ndeen, Galilinkooɓe njaɓɓorii mo juude didi, sabo kambe du ɓe njehiino iidi Urusaliima, ɓe nji'iino ko o gollunoo ley iidi ndiin duum.

⁴⁶ Ndeen Iisaa warti Kaana ley leydi Galili, do o waylitinnoo ndiyam o wadi dam cabijam doon. Ina woodi howruujo kaananke gomma mo biyum sellaa ley Kafarnahum. ⁴⁷ Nde howruujo oon nanoo Iisaa yurii Yahuudiya wartii Galili fu, yehi to Iisaa, nyaagii dum jippoo dannanowa dum biyum badiido maayde. ⁴⁸ Iisaa wi'i mo:

—Si on nji'aay maandeeji e kaayeeffiji fu, on ngoondintaa.

⁴⁹ Howruujo kaananke oon wi'i mo:

—Joomam, en njaha gilla biyam oon maayaay.

⁵⁰ Iisaa wi'i mo:

—Hootu, biya dadii.

Gorko oon goondini ko Iisaa wi'i dum, hooti.

⁵¹ Ko o hootata duum, gollooɓe makko kawrowi e makko dow laawol, kaalani mo, mbi'i:

—Biya oon dadii.

⁵² O yami ɓe wakkati oye suka o samtanaa. Be mbi'i mo:

—Yamnde go'o badagol sallifana keenan jontere ndeen yoppi mo.

⁵³ Baaba suka oon annditi wakkati oon jaati Iisaa wi'unoo dum: «Biya oon dadii!» Nii kanko e koreeji makko fuu 6e ngoondiniri Iisaa. ⁵⁴ Dum woni maande dīdaɓerde nde Iisaa golli leydi Galili. O wadii dum nde o yuurnoo leydi Yahuudiya.

5

No Iisaa selliniri bonnguujo

¹ Caggal duum, iidi Alhuudiyankooɓe ina wada. Iisaa yehi Urusaliima faa fota e iidi ndiin. ² Ley Urusaliima toon, ɗakkol dammbugal wuro bi'eteengal Dammbugal Baali ngaal, ina woodi luggere ndiyam. Inde wi'ee Baytijata e ibraninkoore. Dande joy ina piilii nde. ³ Nyawɓe heewɓe ina pukkaa ley dande deen: wumɓe e bonnguuɓe e 6e ɓalli muɓɓen fuu mbaati. [⁴ *]
⁵ Gorko nyawruɗo duuɓi capande tati e jeetati ina woni doon. ⁶ Iisaa yi'i imo fukkii, annditi o ɓooydii e nyawu nguun, yami mo:

—Ada yidi sellude naa?

⁷ Nyawɗo oon jaabii mo, wi'i:

—Joomam, mi walaa fay gooto balloowo kam naatude ley luggere nde wakkati ndiyam mayre iirii. Nde piliimi naatude fuu, tawan godɗo artake kam.

⁸ Iisaa wi'i mo:

—Umma, hooyu dadɗo maa, yahu!

---

* **5:4** E dereeji ɓooydi, goddi ina ɓeyda aaya 4: I6e ndoomi faa ndiyam ɗam iiroo, sabo maleyka Joomiraado ina jippoo e luggere nde wakkati wakkati, ina iira ndiyam ɗam. Nyawɗo artiido jippaade e ndiyam ɗaam nde ɗam iirii ndeen, dadan ko nyawu muudum laatii fuu.

⁹ Wakkati oon fu, gorko oon dadī, hooyi dadđo mum fudditi yaade.

Dum hawrii e nyalaande fowteteende. ¹⁰ Saabe majjubm hooreeḅe Alhuudiyankooḅe mbi'i cellinaado oon:

—Hannden wo nyalaande fowteteende, daganaaki ma ndonndodaa dadđo maa.

¹¹ O jaabii ḅe, o wi'i:

—Cellindo kam oon, kam wi'i kam mi hooya dadđo am mi yaha.

¹² Be yami mo:

—Moy woni biido ma kooyaa dadđo maa njahaa oon?

¹³ Ammaa cellinaado oon faamaay fuu wo moy, sabo tawii Iisaa soorake ley jamaa keewdo gondo doon oon, dilli. ¹⁴ Caggal duum, Iisaa hawri e dannaado oon ley suudu dewal mawndu nduun, wi'i mo:

—Ndaaru, joonin kaa, a dadii. Taa luttu katin de ko ḅuri dum bonde heḅe.

¹⁵ Gorko oon yehi haalanowi hooreeḅe Alhuudiyankooḅe ḅeen wo Iisaa woni cellindo dum oon.

Kabaaru Baabiiwo e Biddo

¹⁶ Ndeen hooreeḅe Alhuudiyankooḅe puḅḅi torude Iisaa sabo wadii dum nyalaande fowteteende. ¹⁷ Iisaa wi'i ḅe:

—Baaba am ina golla faa joonin, miin du, mido golla.

¹⁸ Ndeen hooreeḅe Alhuudiyankooḅe ḅeydi filaade warude mo, wanaa saabe ko o lutti nyannde fowteteende ndeen duum tan, ammaa ko o wi'i Laamdo wo baabiiko duum du. O fonndii hoore makko e Laamdo.

19 Iisaa wi'i 6e:

—Goonga kaalanammi on: Bid̄do waawaa gollude fay huunde kam tan, sanaa ko yi'i Baabiiwo ina golla. Sabo ko Baabiiwo oon gollata d̄uum, Bid̄do du gollata. ²⁰ Sabo Baabiiwo ina yidi Bid̄do oon, ina holla d̄um huunde fuu ko gollata. O hollan d̄um golleeji 6urdī dii do fuu semmbe faa haaynoo on. ²¹ Sabo hono no Baabiiwo ummintinirta maay6e de hokka d̄um'en nguurndam ni, noon Bid̄do du hokkirta nguurndam mo muuyi hokkude. ²² Baabiiwo, kam kaa sarataako fay gooto. O wattii sariya oon fuu e junngo Bid̄do, ²³ faa yim6e fuu teddinira Bid̄do oon hono no teddinirta Baabiiwo oon ni. Ned̄do fuu mo teddinaay Bid̄do oon, teddinaay Baabiiwo nuldo mo oon du.

²⁴ Goonga kaalanammi on: nando haala am de goond̄ini Nuldo kam oon he6ii nguurndam ndu-umiidam. O sarataake, o diwii maayde, o naatii nguurndam. ²⁵ Goonga kaalanammi on: wakkati ina wara, o yottake jaati, wakkati mo maay6e nanata daande Bii Laamdo oon. Nan6e been mbu-uran. ²⁶ Hono no Baabiiwo oon wuurniri hoore muudum nii, hono noon o hokkiri Bid̄do oon du baawde wuurnira hoore muudum. ²⁷ O hokkii d̄um baawde saraade, sabo wo Bii Ned̄do. ²⁸ Taa d̄um haaynoo on. Wakkati waran mo maay6e won6e ley caabeeje fuu nanata daande makko, ²⁹ de njalta. Gollu6e golleeji lobbi ummitanoo nguurndam, gollu6e golleeji bondi ummitanoo sariya. ³⁰ Miin, walaa fuu ko mbaawumi gollude e hoore am. Ko nanumi d̄uum carotoomi. Sariya am ina dartii, sabo mi filataako muuyde am, wo muuyde Nuldo kam oon pilotoomi.

Haala seedantooɓe Iisaa

³¹ —Si mi seedanake hoore am, seedaaku am sellataa. ³² Ina woodi goddo ceedantoodo kam. Midɔ anndi seedaaku ngu o seedantoo kam nguun wo goonga. ³³ Onon, on neliino yimɓe to Yaayaa. Kam du seedake goonga. ³⁴ Miin kaa, mi haa-jaaka seedaaku ɓii-Aadama, de mido haalana on kabaaru seedaaku Yaayaa nguun faa kison. ³⁵ Yaayaa laatake lampal kuɓɓoowal, jaynoowal. On njaɓii weltaade e annoora makko faa ɓooyti seeda. ³⁶ Miin, mido jogii seedaaku ɓurngu ngu Yaayaa nguun semmbe: gollɛji di Baabiiwo yamiri kam mi golla diin, kanji jaati ceedantoo kam Baabiiwo nuli kam. ³⁷ Katin du, Baabiiwo nulɔ kam oon, kam e hoorem seedantoo kam. Abada on nanaay daande makko, abada on nji'aay mo, ³⁸ haala makko du walaa e moodon, sabo on ngoondinaay mo o nuli oon. ³⁹ Odon taykoo Binndi sabo on miilii on keɓan e majji nguurndam nduumiidam. De wo kanji jaati ceedantoo kam. ⁴⁰ Ammaa on njaɓaay warude to am faa keɓon nguurndam.

⁴¹ Mi filataako manooje yimɓe. ⁴² De mido anndi on, mido anndi njinngu Laamɔ walaa e moodon. ⁴³ Miin, mi wardii saabe innde Baaba am, de on njaɓɓaaki kam. Kaa si goddo wardii saabe hoore muudum fu, on njaɓɓoto dum. ⁴⁴ Odon manundura, de on pilataako manooje yuurooje to Laamɔ gooto. Ndelle noy mbaawrudon goondinirde? ⁴⁵ Taa miilee wo miin felata on to Baabiiwo. Wo Muusaa mo njowudon jikke moodon dow muudum oon, kam felata on. ⁴⁶ Sini on ngoondiniino Muusaa, on ngoondinan kam

miin du, sabo wo miin o sappii e binndi makko.
⁴⁷ De si on ngoondinaay ko Muusaa winndi duum,
 noy ngoondinirton haala am?

6

No Iisaa nyaamniri worbe ujunaaje njoyo

(Matta 14.13-21, Marku 6.30-44, Lukka 9.10-17)

¹ Caggal duum, Iisaa feyyiti maayo Galili wi'eteengo Tiberiyas. ² Jamaa keewdo ina jokki mo sabo be nji'ii kaayeeffiji di o wadunoo nde o sellinoo nyawbe been ndeen. ³ Iisaa yeeni dow waamnde, joododii toon e taalibaaɓe muudum. ⁴ Tawi iidi Alhuudiyankooɓe mbi'eteendi Faltagol ndiin ɓadake. ⁵ Iisaa banti gite muudum, haccii jamaa keewdo ina wara to muudum. O wi'i Filipu:

—Toy coodeten nyaamdu ko nyaamnata bee fuu?

⁶ Tawi wo faa o ndaartindoo Filipu o wiirii noon, sabo imo anndi ko o anniyii gollude. ⁷ Filipu jaabii mo:

—Buuru buudi cardi keme didi heyataa be faa mono e maɓɓe fuu heɓa seeda.

⁸ Taalibbo makko goddo, bi'eteedo Andire minyoo Simon Piyeer, wi'i mo:

⁹ —Inan, suka gorko gooto ina jogii buuruuje joy e liyyi didi, de dume dum nafirta yimbe heewbe hono be?

¹⁰ Iisaa wi'i:

—Mbi'ee be njoodoo!

Tawi nokku oon ina heewi hudo. Be njoodii doon, fay worbe tan na ngada hono ujunaaje njoyo. ¹¹ Iisaa hooyi buuruuje deen, yetti Laamdo, hokki taalibaaɓe muudum been. Been du kokki joodiibe been. Noon o wadi liyyi diin du. Yimbe fuu

nyaami faa kaari. ¹² Nde 6e kaarnoo ndeen, Iisaa wi'i taalibaa6e muudum:

—Kawrunduree kedde de taa fay huunde bona.

¹³ Be kawrunduri kedde taye buuruuje joy de nyaamnoo6e 6een keddi deen, de keewi kandeeje sappo e dīdi. ¹⁴ Nde yim6e 6een njiinoo maande haayniinde nde Iisaa gollu ndeen, mbi'i:

—Kanko jaati woni Annabaajo cappanoodo ina wara e adunaaru ndu!

¹⁵ Iisaa annditi i6e cegilii nanngirde dum doole faa 6e ngada dum kaananke. Ndelle dilli doon, yeenji dow waamnde kam tan.

*No Iisaa yehiri dow ndiyam e koyde
(Matta 14.22-33, Marku 6.45-52)*

¹⁶ Nde hiirnoo fu, taalibaa6e Iisaa ndegii e maayo. ¹⁷ Be naati laana faa 6e peyyita, 6e njaha Kafarnahum. Jemma warii, tawi Iisaa hewtaay 6e.

¹⁸ Henndu mawndu ina wifa, bempeyye ummii.

¹⁹ Tawi 6e ndorbake laana kaan faa 6e ke6i hono kilooji joy naa jeegom. Wakkati oon, 6e kaynii Iisaa ina wara e koyde muudum dow ndiyam daam, ina battii 6e, de 6e kuli sanne. ²⁰ Iisaa wi'i 6e:

—Wo miin. Taa kulee!

²¹ Ndeen 6e muuyi o naata laana kaan. De wakkati oon fu ka yottii nokku do 6e ponndinoo doon.

²² Jaango majjum, jamaa keddinoo6o gere ooto maayo ngoon oon paami laana ngoota tan wonoo toon. Be nji'ii du Iisaa naatidaay e taalibaa6e muudum laana kaan. Be nji'ii taalibaa6e 6een tan ndillidi e makka. ²³ Laanaaji goddi yuurufi Tiberiyas ngarii dakkol do Iisaa yettunoo Laamdo

de nyaamni yimbe buuru doon. ²⁴ Nde jamaa oon yiinoo Iisaa e taalibaaɓe muudum fuu ngalaa doon ndeen, ɓe naati laanaaji diin, ɓe ponndii Kafarnahum faa ɓe pilowoo Iisaa.

No Iisaa wi'iri kam woni nyaamdu wuurnooru

²⁵ Nde ɓe tawnoo Iisaa gere ooto maayo ndeen, ɓe mbi'i dum:

—Moodibbo, ndey ngardaɗa do?

²⁶ Iisaa jaabii ɓe:

—Goonga kaalanammi on: wanaa saabe ko njiidon maandeeji kaayniidi duum pilortodon kam. Ko pilortodon kam dey, saabe on nyaamiino buuru faa kaardon. ²⁷ Taa ngollanee nyaamdu murseteendu. Ko kaandon gollande dey, nyaamdu heddotoondu wuurnooru yimbe nguurndam nduumiidam. Nyaamdu nduun wo Bii Neddo hokkata on. Sabo Laamdo Baabiiwo oon wadi maande muudum e makko.

²⁸ Ndeen ɓe yami mo:

—Dume min ngadata faa min ngolla golleeji di Laamdo yidi?

²⁹ Iisaa jaabii ɓe:

—Gollal ngal Laamdo yidi ngaal woni ngoondinon mo o nuli.

³⁰ Be njaabii mo:

—Haaynde ndeye ngadataa faa min nji'a, de min ngoondine? Dume ngollataa? ³¹ Maamiraabe amin nyaamii nyaamdu wi'eteendu «manna» ley ladde, hono no winndiraa ni: «O hokkii ɓe nyaamdu yuurundu dow kammu faa ɓe nyaama.»*

³² Iisaa jaabii ɓe:

---

* **6:31** Wurtagol 16.4, Jabuura 78.24.

—Goonga kaalanammi on: wanaa Muusaa hokki on nyaamdu yuurundu dow kammu nduun. Wo Baaba am, kam woni kokkoowo on nyaamdu goongalaaru yuurundu dow kammu. ³³ Sabo nyaamdu ndu Laamdo hokkata nduun woni yuurooru dow kammu, hokkooru yimbe adunaaru nguurndam.

³⁴ Be mbi'i mo:

—Joomii amin, hokku min nyannde fuu nyaamdu nduun.

³⁵ Iisaa wi'i be:

—Miin woni nyaamdu wuurnooru. Gardo to am fuu, yolbataa abada. Goondindo kam fuu domdataa abada. ³⁶ Mi wi'ii on: on nji'ii kam, de on ngoondinaay. ³⁷ Mo Baabiiwo hokki kam fuu, waran to am. Gardo to am fuu, mi riiwataa dum. ³⁸ Sabo wanaa faa mi wada muuyde am yuurirmi dow kammu, wo faa mi wada muuyde Nuldo kam oon. ³⁹ Inan muuyde Nuldo kam oon: taa fay gooto be o hokki kam been majja, de mi ummintinan dum'en nyalaande sakitotoonde. ⁴⁰ Inan muuyde Baaba am oon: neddo fuu ndaardo Biddo oon de goondini dum heban nguurndam nduumiidam, mi ummintinan dum nyalaande sakitotoonde.

⁴¹ Hooreebe Alhuudiyankoo6e been ina njormoo haala makko sabo o wi'ii «Miin woni nyaamdu yuurundu dow kammu nduun.» ⁴² Be mbi'i:

—Oo le, wanaa Iisaa bii Yuusufi mo annduden inna muudum e bammum oon naa? Noy o wiirata wo dow kammu o yuuri?

⁴³ Iisaa wi'i be:

—Taa njormee hakkunde moodon! ⁴⁴ Fay gooto waawaa warude to am si Baabiiwo nuldo kam oon

foodaay dum. Gardo to am fuu, mi ummintinan dum nyalaande sakitotoonde. ⁴⁵ Ina winndaa ley dewte annabaabe: «Be fuu, Laamdo anndinan be.»† Neddo fuu kettindaniido Baabiiwo oon de faami, waran to am. ⁴⁶ Fay gooto yi'aay Baabiiwo, si wanaa yuurudo to muudum oon. Kanko tan yi'i Baabiiwo. ⁴⁷ Goonga kaalanammi on: goondindo kam, hebii nguurndam nduumiidam. ⁴⁸ Miin woni nyaamdu wuurnooru. ⁴⁹ Maamiraaabe moodon nyaamiino «manna» ley ladde. Dum fuu dum hadaay be maayde. ⁵⁰ Ammaa ndu joonin ndu do wo nyaamdu yuurundu dow kammu, faa si neddo nyaamii ndu, maayataa. ⁵¹ Miin woni nyaamdu wuurnooru yuurundu dow kammu. Si neddo nyaamii nyaamdu nduun fu, wuuran faa abada. Nyaamdu ndu kokkammi nduun wo terde am, faa yimbe adunaaru keba nguurndam.

⁵² Ndeen Alhuudiyankooobe puddi dukidinde ko mbaawi fuu e dow haala kaan, ina mbi'a:

—Noy o waawiri hokkude en terde makko faa nyaamen?

⁵³ Iisaa jaabii be:

—Goonga kaalanammi on: si on nyaamaay terde Bii Neddo, on njaraay yiyam muudum, nguurndam walanaa on. ⁵⁴ Neddo fuu nyaamdo terde am de yari yiyam am hebii nguurndam nduumiidam. Miin du mi ummintinan dum nyalaande sakitotoonde. ⁵⁵ Sabo terde am wo nyaamdu jaati, yiyam am du wo njaram jaati. ⁵⁶ Neddo fuu nyaamdo teewu am de yari yiyam am ina woni e am, miin du mido woni e muudum. ⁵⁷ Hono no Baabiwo nuldo kam oon laatorii buurdo, de miin du

---

† 6:45 Esaaya 54.13.

mido wuuri saabe muudum, noon du nyaamdo kam fuu wuurdata saabe am. ⁵⁸ Kayru woni nyaamdu yuurundu dow kammu: ndu waldaa e ndu maamiraaɓe moodon nyaamunoo de maayi nduun. Nyaamdo nduun nyaamdu wuuran faa abada.

⁵⁹ Iisaa waajii waajuuji di ley waajordu Kafar-nahum.

Haala haalaaji kokkooji nguurndam

⁶⁰ Nde taalibaaɓe makko been nannoo dum ndeen, heewɓe muɓɓen mbi'i:

—Waajuuji di njoorii sanne. Moy waawi hettindaade di?

⁶¹ Iisaa faamii e ley bernde muudum taalibaaɓe mum been ina ɲormoo dum, de wi'i ɓe:

—Yalla dum fonnditanaaki on faa ina nesa wosinde on naa? ⁶² Ndelle si on nji'ii Bii Neddo yeentii to wonnoo toon, noy ngadoton? ⁶³ Ruuhu, kam hokkata nguurndam. Terde ɓii-Aadama kaa nafataa fay huunde. Haalaaji di kaalanmi on diin, kanji ngoni ruuhu, kanji ngoni nguurndam. ⁶⁴ De ina woodi ley moodon ɓe ngoondinaay.

Tawi Iisaa ina anndi gilla e fuddoode ɓe ngoondintaa dum been e jambotoodo dum oon.

⁶⁵ O ɓeydi, o wi'i:

—Dum wadi de mbiimi on: fay gooto waawaa warude to am si Baabiiwo hokkaay dum no warda.

⁶⁶ Caggal duum, heewɓe e taalibaaɓe makko been ndilli, jokkiti mo. ⁶⁷ Ndeen Iisaa wi'i sappo e dido been:

—Onon du, oɗon njidi dillude naa?

⁶⁸ Simon Piyeer jaabii mo:

—Joomam, to moy min njahata? Sabo wo haalaaji kokkooji nguurndam nduumiidam njogidaa. ⁶⁹ Min ngoondinii, miden anndi a Ceniido yuurudo to Laamdo.

⁷⁰ Iisaa wi'i:

—Onon sappo e dido be, wanaa miin subii on naa? De gooto moodon wo seydaani.

⁷¹ Haala ka o haali kaan wo Yahuuda bii Simon Isikariyotto. Oon woni jambotoodo mo oon, gooto e sappo e dido been.

7

Haala dow rafi goondinal minyiraaɓe Iisaa

¹ Caggal duum, Iisaa yiilii ley Galili. O muuyaay yiiltaade ley Yahuudiya sabo hooreeɓe Alhuudiyankooɓe ina piloo faa mbara mo. ² Tawi iidi Alhuudiyankooɓe mbi'eteendi Hukumuuji ɓadake. ³ Minyiraaɓe Iisaa worɓe mbi'i dum:

—Dillu do, njahaa Yahuudiya faa taalibaaɓe maa been nji'a gollleeji di ngollataa diin. ⁴ Fay gooto suudataa ko gollata si ina yidi anndeede. Si ada golla gollleeji diin, ɓanginan yimɓe fuu wo a moy.

⁵ Tawi fay minyiraaɓe makko been du ngoondinaay mo. ⁶ Iisaa wi'i ɓe:

—Wakkati am waraay tafon, onon le, wakkati fuu wo wakkati mon. ⁷ Yimɓe adunaaru mbaawaa wanyude on, de miin kaa iɓe mbanyi kam, sabo mido seedii gollleeji maɓɓe di mboodaa. ⁸ Onon kaa, njehee iidi ndiin. Miin kaa mi yahataa ndi sabo wakkati am yottaaki tafon.

⁹ O haalani ɓe dum tan, o heddi Galili.

¹⁰ Nde minyiraaḅe Iisaa ḅeen njahunoo iidi ndiin ndeen, Iisaa du yehi toon, de o ḅanginaay hoore makko, o suudii.

Haala waaju Iisaa wakkati iidi Hukumuuji

¹¹ Hooreeḅe Alhuudiyankooḅe ina piloo mo ley jamaa iidi ndiin, ina mbi'a:

—Toy o woni?

¹² Yimḅe heewḅe ina njeddundura dow haala makko. Woḅḅe ina mbi'a:

—O neddo lobbo!

Woḅḅe du ina mbi'a:

—O wanaa koy, o majjinoowo yimḅe.

¹³ Ammaa fay gooto suusaay haalde haala makko faa nanee, sabo iḅe kula hooreeḅe Alhuudiyankooḅe.

¹⁴ Nde iidi ndiin feccirnoo fu, tawi Iisaa fuddii waajaade ley suudu dewal mawndu. ¹⁵ Dum haaynii Alhuudiyankooḅe sanne, ḅe mbi'i:

—Noy gorko mo janngaay o anndiri Binndi ḅiin ni?

¹⁶ Iisaa jaabii ḅe, wi'i:

—Waaju mo mbaajotoomi o, yuurataa e am, wo to Nuldo kam oon o yuurata. ¹⁷ Si neddo muuyii gollude muuyde Laamdo, annditan yalla waaju-uji am di to Laamdo yuuri, naa wo haala am tan. ¹⁸ Baajortoodo haalaaji yuuri e muudum oon ina filoo mawninde hoore muudum. Ammaa mawninoowo nuldo dum oon wo goongalaajo, oonyaare walaa e muudum. ¹⁹ Wanaa Muusaa hokkii on dewtere Tawreeta naa? Ammaa fay gooto moodon jukkataa jamirooje ḅeen. Ko wadi de odon piloo warude kam?

²⁰ Yimḅe ḅeen njaabii mo:

—Aan, a kaan̄aado. Moy filotoo warude ma?

²¹ Iisaa jaabii 6e, wi'i:

—Huunde wootere tan ngadumi, de dum haaynake on, on fuu. ²² Muusaa yamiri on taadagol. De dum yuuraay to Muusaa, wo to maamiraa6e meeden dum yuuri. Odon taada neddo fay nyalaande fowteteende. ²³ Sini neddo ina taadee nyannde fowteteende faa taa lutton jamirooje Muusaa, dume tikkiranton kam saabe mi dannii neddo faa laatoo kibbudu nyalaande fowteteende? ²⁴ Taa cariree huunde e alhaali muudum, de cariree goonga.

No yimbe yamiri yalla Iisaa woni Almasiihu

²⁵ Wobbe ley yimbe Urusaliima mbi'i:

—Wanaa o woni mo 6e pilotoo warude oon naa? ²⁶ Inani mo, imo waajoo yeeso yimbe fuu de 6e mbi'ataa mo fay huunde. Yalla maw6e been tanyorii kanko woni Almasiihu jaati naa? ²⁷ Oodo kaa, eden anndi do yuurata, ammaa nde Almasiihu oon warata, fay gooto anndataa to yuurata.

²⁸ Tawi Iisaa ina waajoo ley suudu dewal mawndu nduun. O yeewnii, o wi'i:

—Odon anndi kam, odon anndi do yuurammi? Wanaa miin waddi hoore am. Nuldo kam oon wo goongaajo, de onon kaa, on anndaa dum. ²⁹ Miin kaa, mido anndi dum sabo to muudum yuurumi. Wo kam du nuli kam.

³⁰ Ndeen 6e pilii nanngude mo, de fay gooto meemaay mo, sabo wakkati makko waraay tafon. ³¹ Ammaa e noon fu, heew6e ley jamaa oon ngoondinii mo, mbi'i:

—Si Almasiihu warii fu, yalla gollan maandeeji kaayniidi burdi di gorko o golli diin naa?

No ndaarooɓe suudu dewal mawndu neliraa nangga Iisaa

³² Farisa'en nani ko yimɓe ɓeen cifoto e dow Iisaa ɗuum. Hooreeɓe almaami'en e Farisa'en neli doomooɓe suudu dewal mawndu nduun nangga mo. ³³ Ndeen Iisaa wi'i:

—Miin, mido wondi e moodon seeda tafon. Caggal ɗuum, mi fornyoto to Nulɗo kam oon. ³⁴ On piloto kam, de on njiitataa kam, sabo on mbaawaa yaade to ngonammi toon.

³⁵ Alhuudiyankooɓe yamunduri:

—Toy o yahata faa tawee en mbaawaa yiitude mo? Yalla o yahan to yimɓe meeden ferduɓe ley yimɓe Geres, o waajoo ɗum'en naa? ³⁶ O wi'i en piloto mo, en njiitataa mo, sabo en mbaawaa yaade to o tawetee toon. Dume woni maanaa haala kaa?

Kabaaru ndiyam kokkooram nguurndam

³⁷ Nyalaande sakitotoonde teddunde e iidi, Iisaa darii, yeewnii, wi'i:

—Neddo fuu domɗudo wara to am, yara. ³⁸ Neddo fuu goondindo kam, bubbirdi ndiyam mbuurnoojam ilan ley ɓernde muudum, hono no winndiraa e Binndi di ni.

³⁹ Ko o haali ɗuum wo haala Ruuhu mo goondindo mo fuu heɓata. Ndeen Ruuhu waraay, sabo Iisaa teddinaaka to Laamdo tafon.

No yimɓe njeddunduri e kabaaru Iisaa

⁴⁰ Nde keewal jamaa oon nannoo haala kaan ndeen, mbi'i:

—Kanko jaati woni Annabaajo oon.

⁴¹ Wo66e mbi'i:

—Kanko woni Almasiihu.

Wo66e katin mbi'i:

—Almasiihu, wo Galili yuurata naa? ⁴² Binndi diin mbi'ii e lenyol Daawda Almasiihu yuurata, ley wuro Baytilaama ngo Daawda yuuri e muudum ngoon.

⁴³ Jamaa oon feccii saabe makko. ⁴⁴ Wo66e ma66e ina njidi nanngude mo, ammaa fay gooto yowaay junngom dow makko.

No maw6e Alhuudiyankoo6e calorii goondinde Iisaa

⁴⁵ Doomoo6e suudu dewal mawndu 6een ngarti to hooree6e almaami'en e Farisa'en. Been mbi'i doomoo6e 6een:

—Ko wadi de on ngaddaay mo?

⁴⁶ Doomoo6e 6een njaabii 6e, mbi'i:

—Abada fay gooto waajoraaki no goroko o waa-jortoo ni.

⁴⁷ Farisa'en njaabii 6e, mbi'i:

—Onon du on majjinaama naa? ⁴⁸ Yalla na woodi fuu goondindo mo hakkunde hooree6e Alhuudiyankoo6e maa Farisa'en naa? ⁴⁹ Yim6e 6e paamaay jamirooje Muusaa, wo 6e hudaa6e.

⁵⁰ Gooto e Farisa'en bi'eteedo Nikodemu, jahunoodo to Iisaa jemma oon, wi'i 6e:

⁵¹ —Yalla sariya meeden ina saroo neddo tawee hettindanaaka ko wi'i, anndaaka ko golli naa?

⁵² Be njaabii mo, 6e mbi'i:

—Aan du, a Galilinkeejo naa? Tayka Binndi diin, a yi'an annabaajo fuu yuurataa Galili.

No Iisaa waddi e debbo nanngaado e jeenu

53 Caggal duum, mono fuu hooti suudu muudum.

8

¹ Ndeen Iisaa yeenjowi waamnde wi'eteende Jaytun. ² Gilla pudal naange o warti ley suudu dewal mawndu. Jamaa oon fuu wari. O joodii, imo waa-joo 6e. ³ Jannginoobe Tawreeta e Farisa'en ngad-dani mo debbo nanngaado e jeenu. Be ndarni dum hakkunde jamaa oon. ⁴ Be mbi'i Iisaa:

—Moodibbo, debbo o wo nanngaado ina jeena.

⁵ Muusaa yamirii min ley Tawreeta min mbarda hono been rew6e kaaye. Aan le, dume mbi'ataa?

⁶ Be kaaldi nii faa 6e tuufina mo, faa 6e ke6a ko 6e pelda mo. Iisaa kaa turii, ina diidira honndu muudum leydi. ⁷ Be keddii i6e yama mo. Ndeen Iisaa turtii, wi'i 6e:

—Neddo moodon mo luttaay abada artoo lim-nude mo hayre.

⁸ O turii katin, imo diida e leydi. ⁹ Nde 6e nannoo dum ndeen, 6e ndilliri gooto gooto. Nayee6e been fuu artii dillude faa heddii Iisaa tan e debbo oon na darii hakkunde taliyaare doon. ¹⁰ Iisaa turtii, wi'i mo:

—Banndam debbo, toy feloo6e ma 6een ngoni? Fay gooto jukkaaki ma naa?

¹¹ O jaabii, o wi'i:

—Joomam, fay gooto.

Iisaa wi'i mo:

—Miin du, mi jukkataako ma. Yahu, taa luttaa katin.*

---

* **8:11** Aaya 7.53 yaade 8.11 tawaaka e dereeji burdi fuu 6ooyude.

No Iisaa wi'iri kam woni annoora adunaaru

¹² Iisaa waajii 6e katin, wi'i:

—Miin woni annoora adunaaru ndu. Jokkudo kam fuu heban annoora nguurndam, yahataa ley nimre.

¹³ Ndeen Farisa'en mbi'i mo:

—Ada seedanoo hoore maa, ndelle seedaaku maa sellataa.

¹⁴ Iisaa jaabii 6e, wi'i:

—Fay si ceedaniimi hoore am, seedaaku am wo goonga, sabo mido anndi do yuurumi, mido anndi to njahammi du. Onon le, on anndaa do yuurumi, on anndaa to njahammi. ¹⁵ Onon, no njiirudon yimbe noon carortodon dum'en. Miin kaa, mi sarataako fay gooto. ¹⁶ Fay si mido saroo, sariya am wo goonga, sabo mi sarataako miin tan, Baabiiwo nuldo kam oon ina wondi e am. ¹⁷ Ina winndaa e ley Tawreeta moodon: seedaaku yimbe dido wo goonga. ¹⁸ Miin, mido seedanoo hoore am. Baabiiwo nuldo kam oon du, ina seedanoo kam.

¹⁹ Be mbi'i mo:

—Toy Baaba maa oon woni?

Iisaa jaabii, wi'i:

—On anndaa kam miin, sakko Baaba am. Si odon anndunoo kam, on anndanno Baaba am du.

²⁰ Iisaa haali haalaaji diin nde waajotonoo ley suudu dewal mawndu, nokku do keesuwal sadakaaji ngaal woni doon. Fay gooto nanngaay mo, sabo wakkati makko yottaaki tafon.

²¹ Iisaa wi'i 6e katin:

—Inan mido dilla, de on piloto kam, ammaa on maaydan e hakkeeki moodon. On mbaawaa yaade to njahammi toon.

²² Ndeen Alhuudiyankoo6e mbi'i:

—Ko o wi'i en mbaawaa yaade to o yahata toon, dūm le, wo o bartoytoodo naa?

²³ Iisaa wi'i ɓe:

—Onon, wo ley njeɗaɗon. Miin le, wo dow njeɗaami. Onon, e adunaaru njeɗaɗon, de miin kaa, mi jeyaaka e mayru. ²⁴ Dum waɗi de mbi-imi on: on maaydan e hakkeji mon. Sabo si on ngoondinaay miin woni mo ngonumi oon, on maaydan e hakkeji mon.

²⁵ Be mbi'i mo:

—Aan wo a moy?

Iisaa jaabii:

—Ko mbi'unoomi on gilla arande dūum ngonumi. ²⁶ Mido joganii on ko heewi ko haaletee e ko saretee. Woodi Nulɗo kam oon wo goongante. Ko narrunoomi mo dūum kaalanammi yimɓe adunaaru.

²⁷ Be paamaay wo haala Baabiiwo o haalanta ɓe.

²⁸ Ndeen Iisaa wi'i ɓe:

—Nde Bii Nedɗo toownaa fuu, ndeen paamoton miin woni mo ngonumi oon. On paaman du mi waɗirtaa fay huunde e hoore am, ammaa ko Baabiiwo anndini kam, wo dūum kaalammi.

²⁹ Nulɗo kam oon ina wondi e am, o yoppaay kam mi perwudo, sabo ko weli mo tan ngadammi wakkati fuu.

No goonga rimɗinirta

³⁰ Nde Iisaa haalannoo haalaaji ɗi ndeen, heewɓe ngoondinii dūm. ³¹ Ndeen Iisaa wi'i Alhuudiyankoɓe goondinɓe dūm ɓeen:

—Si oɗon keddii e konngol am, wo on taalibaaɓe am jaati. ³² Ndeen anndoton goonga. Goonga oon du rimɗinan on.

³³ Be njaabii mo:

—Minen, min yuwdi Ibrahiima, abada fay gooto maraay min. Noy mbiirataa min ndimdan?

³⁴ Iisaa jaabii 6e, wi'i:

—Goonga kaalanammi on: luttoowo fuu wo maccudo luttal. ³⁵ Maccudo tabitataa ley wuro, de biddo tabitan ley maggo faa abada. ³⁶ Si Biddo rimdinii on, on laatoto rimbe laabu6e tal. ³⁷ Mido anndi on yuwdi Ibrahiima, ammaa odon piloo warude kam sabo waaju am naataay on. ³⁸ Miin, ko njiirumi Baaba am mbaajotoomi. Onon, ko narrudon baaba moodon ngadoton.

³⁹ Be njaabii mo, 6e mbi'i:

—Ibrahiima woni baaba amin.

Iisaa wi'i 6e:

—Si wo on yuwdi Ibrahiima fu on ngollan golle Ibrahiima. ⁴⁰ De joonin odon piloo warude kam, miin kaalando on goonga mo narrumi Laamdo oon. Ibrahiima kaa wadaayno hono dum. ⁴¹ Onon le, wo golle baaba moodon ngolloton.

Be mbi'i mo:

—Minen, min nganaa jaali. Baaba gooto min njogii, kam woni Laamdo.

⁴² Iisaa wi'i 6e:

—Si Laamdo wonnoo baaba moodon fu, on njidanno kam, sabo to Laamdo yuurumi, de ngarumi. Mi waddaay hoore am, wo kanko nuli kam. ⁴³ Ko wadi de on paamataa haala am? Wo sabo on mbaawaa nanude ko kaalammi duum. ⁴⁴ Onon, Ibiliisa woni baaba moodon. Muuyde baaba moodon ngolloton. O gadooowo bar-ko'e gilla fuddoode. O walaa e goonga sabo goonga walaa e makko. Si o fenii fu, jikku makko tan

o wadī, sabo wo o penoowo, wo o baaba fewre du. ⁴⁵ De miin, saabe mido haala goonga wadī de on ngoondīnaay kam. ⁴⁶ Moy e moodon waawi felirde kam hakkeeji? Si mi haalii goonga, ko wadī de on ngoondintaa kam? ⁴⁷ Neddo Laamdo hettintoo haala Laamdo. Onon le, on kettintaako sabo on nganaa yimbe Laamdo.

No Iisaa burdi Ibrahiima

⁴⁸ Alhuudiyankooɓe mbi'i mo:

—Wanaa min kaalii goonga ko min mbi'i a Samariyanke, a gondudo e ginnaaru naa?

⁴⁹ Iisaa jaabii, wi'i:

—Mi wanaa gondudo e ginnaaru, mido teddina Baaba am. Onon, oɗon kuyfina kam. ⁵⁰ Miin, mi filantaako hoore am teddeengal. Ina woodi pilantoodo kam ngal. Oon woni carotoodo. ⁵¹ Goonga kaalanammi on: neddo fuu jokkudo konngol am maayataa abada.

⁵² Alhuudiyankooɓe mbi'i mo:

—Joonin kaa laabani min a gondudo e ginnaaru. Ibrahiima e annabaabe fuu maayii, de aan kaa, ada wi'a neddo fuu jokkudo konngol maa, meedataa deddere maayde. ⁵³ Yalla ada buri baaba amin Ibrahiima naa? Oon le maayii, annabaabe du maayii. Dume cikkudaa ngonɗaa?

⁵⁴ Iisaa jaabii ɓe, wi'i:

—Miin, si hoore am mawninammi, manngu am wo ɓolum. Baaba am mo mbi'oton Laamdo moodon oon, kam mawninta kam. ⁵⁵ On andaa mo. Miin kaa, mido anndi mo. Si mi wi'ii mi andaa mo, mi laatake penoowo hono moodon. Mido anndi mo, mido jokki konngol

makko. ⁵⁶ Baaba moodon Ibrahiima ina seyorinoo yi'ude nyalaande am. O yi'ii nde, woodi o seyake.

⁵⁷ Alhuudiyankooɓe mbi'i mo:

—Fay duubi capande joy a hebaay tafon, de a yi'ii Ibrahiima naa?

⁵⁸ Iisaa jaabii ɓe:

—Goonga kaalanammi on: gilla Ibrahiima tagaaka, miin, mido woni.

⁵⁹ Nde Iisaa wi'unoo dum fu, ɓe kooyi kaaye faa ɓe limna dum. Ammaa o uddii ley yimɓe, o yalti suudu dewal mawndu nduun.

9

No Iisaa wumtiniri dimdaaɗo e mbumndam

¹ Nde Iisaa yahannoo ndeen yi'i gorko dimdaaɗo e mbumndam. ² Taalibaaɓe makko yami mo:

—Moodibbo, moy lutti de o rimdaa e mbumndam, kanko naa saaraaɓe makko?

³ Iisaa jaabii ɓe, wi'i:

—Wanaa kanko lutti, wanaa saaraaɓe makko du. Ammaa dum wadii faa baawde Laamɗo ɓanga e makko. ⁴ Baawo nyalooma ina heddi, ina haani ngollen golle Nulɗo kam, sabo jemma waran nde fay gooto waawaa gollude. ⁵ E ley ko keddiimi e adunaaru ndu, miin woni annoora mayru.

⁶ Nde o haalnoo dum ndeen, o tutti e leydi, o diibunduri tutte deen e loope, o wuji e gite bumɗo oon. ⁷ O wi'i dum:

—Yahu sulmowa luggere wi'eteende Silowam (maanaa majjum woni «Nulaaɗo»).

O sulmowii, o warti imo yi'a. ⁸ Hoddiibe makko, kamɓe e yi'annoobe mo imo garbina ɓeen, mbi'i:

—Yalla wanaa oo woni joodinooፊ ina garbina oon naa?

⁹ Woፊፊe maፊፊe mbi'i:

—Dum kanko!

Woፊፊe du mbi'i:

—Wanaa! Wo nanndi makko!

Gorko oon e hoore muudum wi'i:

—Wo miin jaati!

¹⁰ Be mbi'i mo:

—Noy mbumtirፊፊa?

¹¹ O jaabii:

—Gorko bi'eteፊፊo Iisaa diibunduri loope, wuji e gite am, wi'i kam mi yaha luggere Silowam mi sulmowoo, de culmowiimi, mbumtumi.

¹² Be mbi'i mo:

—Toy gorko oon woni?

O wi'i:

—Mi anndaa.

No Farisa'en yamiri bumtinaado oon

¹³ Ndeen 6e njaari bumnooፊ oon to Farisa'en.

¹⁴ Nde Iisaa diibundurnoo loope de wumtini mo ndeen, wo nyalaande fowteteende. ¹⁵ Ndeen Farisa'en du yami mo:

—Noy mbumtirፊፊa?

O wi'i 6e:

—O wujii loope e gite am, culmiimi de mbumtumi.

¹⁶ Farisa'en woፊፊe mbi'i:

—Gorko oon yuuraay to Laamፊፊo sabo o jokkaay yamiroore nyalaande fowteteende.

Woፊፊe mbi'i:

—Noy nedፊፊo jom hakke waawiri wadirda kaay-eefiiji hono ፊፊi?

Ndelle 6e luuri dow majjum. ¹⁷ Farisa'en 6een yami bumnooፊ oon katin:

—Aan le, dume mbi'ataa dow makko, e ko o wumtini ma duum?

O jaabii 6e, o wi'i:

—Wo o annabaajo.

¹⁸ Ammaa e duum fuu hooree6e Alhuudiyankoo6e been nja6aay wo o bumnoodo de o wumtinaa faa 6e noddi saaraa6e makko. ¹⁹ Be yami dum'en:

—Oodo wo 6id6o moodon naa? Mbiidon wo e mbumndam o rimdaa naa? Ndelle noy o wumtiri joonin?

²⁰ Saaraa6e 6een njaabii, mbi'i:

—Miden anndi o 6ii amin, e mbumndam du o rimdaa. ²¹ Ammaa no o wumtiri joonin, min anndaa. Min anndaa du moy wumtini mo. Kanko du o maw6o, yamee mo! Imo waawi jaabanaade hoore makko.

²² Saaraa6e makko mbi'ii noon sabo i6e kula hooree6e Alhuudiyankoo6e. Sabo dey, tawi hooree6e been ndewrii mbi'i ned6o fuu biido Iisaa woni Almasiihu oon, riiwete wurtoo waajordu.

²³ Dum wadi de saaraa6e makko 6een mbi'i: «O maw6o, yamee mo!»

²⁴ Farisa'en nodditi bumnoodo oon, mbi'i mo:

—Teddin Laam6o, haalu goonga! Minen kaa miden anndi gorko oon wo jom hakke.

²⁵ O jaabii 6e, o wi'i:

—Si o jom hakke du, miin kaa, mi anndaa. Gootel tan anndumi: mi bumnoodo, de joonin mi wumtii.

²⁶ Be mbi'i mo:

—Dume o wadi e maada? Noy o wumtiniri ma?

²⁷ O jaabii 6e:

—Mi haalaniino on dūm, de on njaɓaay. Ko wafi de odon njidi hettindaade dūm katin? Yalla onon du, odon njidi laataade taalibaaɓe makko naa?

²⁸ Be njenni mo, de ɓe mbi'i mo:

—Aan woni taalibaajo makko! Minen kaa, min taalibaaɓe Muusaa. ²⁹ Minen, miden anndi Laamɗo haaldii e Muusaa, de kanko kaa, min anndaa faa to o yuurata.

³⁰ Gorko oon jaabii ɓe, wi'i:

—Hey, ko haaynii! O wumtini kam. Onon, odon mbi'a on anndaa to o yuurata! ³¹ Eden anndi Laamɗo jaabantaako luttuɓe, ammaa imo jaabanoo kulɗo mo, gadoowo muuyɗe makko.

³² Abada nanaaka bumtindo dimdaado e mbumndam. ³³ Si wanaa to Laamɗo gorko oon yuuri, o waawataa wafude faa'e.

³⁴ Be mbi'i mo:

—Aan le, a fuu ley hakkeeji ndimeɗaa! De aɗa waajoo min naa?

Be mburtini mo yaasin.

Haala mbumndam berɗe

³⁵ Iisaa nani ɓe mburtinii mo, yi'i mo katin, yami mo:

—Aan le, aɗa goondini Bii Neddo oon naa?

³⁶ O jaabii, o wi'i:

—Joomam, moy woni oon faa mi goondina dūm?

³⁷ Iisaa wi'i mo:

—A yi'ii mo. Kaaldoowo e maada oon woni kanko.

³⁸ O wi'i:

—Joomam, mido goondini!

O sujidani dūm. ³⁹ Ndeen Iisaa wi'i mo:

—Saraade waddi kam ley adunaaru ndu, faa wumɓe nji'a, yi'ooɓe du mbuma.

⁴⁰ Farisa'en tawanoobe doon been, nani haala kaan, de yami mo:

—Minen le, min wumbe naa?

⁴¹ Iisaa jaabii be, wi'i:

—Si on wumbe, on ngalaano hakke. De ko mbiidon joonin odon nji'a duum, hakke moodon heddake.

10

Haala duroowo lobbo

¹—Goonga kaalanammi on: neddo fuu naatudo hoggo baali de naatiraay dammbugal wo gujjo, wo janoowo. ² Ammaa naatirdo dammbugal oon, kam woni duroowo baali diin. ³ Kayboowo dammbugal oon udditanan mo, baali diin kettindoo daande makko. O noddira baali makko diin, mbaalu fuu e innde muudum, o wurtina di. ⁴ Nde o wurtini di fuu, o ardoto di de di njokka mo, sabo idi anndi daande makko. ⁵ Di njokkataa janano, di ndoggan dum sabo di anndaa daande muudum.

⁶ Iisaa banndani be banndol ngol, de be pamaay ko o muuyiri ngol.

No Iisaa wi'iri kam woni duroowo lobbo

⁷ Iisaa wi'i be katin:

—Goonga kaalanammi on, miin woni dammbugal hoggo baali. ⁸ Artii be kam warude been fuu wo wuybe, wo yanoobe, ammaa baali diin kettindanaaki be. ⁹ Miin woni dammbugal. Neddo fuu naatirdo kam, hisan, naatan, yaltan, heban durdude. ¹⁰ Gujjo warataa si wanaa faa wujja, hirsaa, bonna. Miin kaa, mi warii faa yimbe keba nguurndam, be mbuura nguurndam ki66udam dam fay huunde nyakaay. ¹¹ Miin woni duroowo lobbo.

Duroowo lobbo woni kokkoowo yonki muudum saabe baali muudum. ¹² Adaado durngo le, walaa ko wonani dum e dammuuli diin. Si yi'ii suundu fu, yoppan di dogga. Suundu nduun nannga ko nanngata, keddiidi diin du caakoo. ¹³ Adaado durngo oon doggan yoppa di sabo o jobeteedo tan, o hillaaka e majji. ¹⁴ Miin woni duroowo lobbo. Mido anndi baali am, baali am du ina anndi kam. ¹⁵ Hono noon du Baabiiwo anndiri kam, miin du mido anndi dum. Mi hokkitiran yonki am saabe baali am diin. ¹⁶ Mido jogii baali godfi katin di ngalaa ley hoggo ngoon. Diin du sanaa mi wadda fi. Di kettindoo daande am, di fuu di laatoo coggal gootal, duroowo gooto. ¹⁷ Baabiiwo ina yidi kam sabo mi hokkan yonki am, de sakitoo mi hewta ki katin. ¹⁸ Fay gooto ittanta kam ki. Miin e hoore am hokkitirta ki. Mido jogii baawde hokkitirde ki. Mido jogii baawde wartirde ki. Yamiroore nde yuuri to Baaba am.

¹⁹ Haalaaaji diin beydi waddundurde Alhuudiyankooɓe. ²⁰ Heewɓe maɓɓe ina mbi'a:

—Wo o gondudo e ginnaaru, wo o kaarjaado. Ko wadi de odon kettindanoo mo?

²¹ De woɓɓe du ina mbi'a:

—Waajuuji fii le nganaa waajuuji gondudo e ginnaaru. Yalla ginnaaru ina waawi wumtinde bumdo naa?

No Alhuudiyankooɓe calorii goondinde Iisaa

²² Wakkati oon iidi miccinoori laamnugol suudu dewal mawndu wadii Urusaliima. Dum hawrii e dabbunde. ²³ Do suudu dewal mawndu doon, Iisaa ina yiilto ley danki Suleymaana kiin.

²⁴ Ndeen Alhuudiyankooɓe piilii mo, mbi'i mo:

—Faa ndey ittantaa min wemmbere? Haalan min faa laaፊa, aan woni Almasiihu naa?

²⁵ Iisaa jaabii ፎe:

—Mi haalanii on, de on ngoondinaay. Golleeji di ngollirmi e innde Baaba am diin, kanji ceedantoo kam. ²⁶ Onon le, on ngoondinaay sabo on nganaa baali am. ²⁷ Baali am ina kettindoo daande am. Midō anndi di, idi njokka kam. ²⁸ Midō hokka di nguurdam nduumiidam, di mbaatataa abada. Fay gooto ittataa di e junngo am. ²⁹ Baabiiwo kokkudo kam di oon ፊuri huunde fuu teddude. Fay gooto waawaa ittude di e junngo Baaba am. ³⁰ Miin e Baabiiwo, wo min gootum.

³¹ Alhuudiyankoፊe kooyi kaaye katin faa padda mo. ³² Iisaa wi'i ፎe:

—Mi gollii yeeso moodon golleeji lobbi keewdi yuurudi e Baabiiwo. E ley golleeji diin, saabe oye e majji paddirton kam kaaye?

³³ Alhuudiyankoፊe been njaabii mo:

—Wanaa saabe golleeji lobbi min paddirte kaaye, de wo saabe ko mbonkotodaa Laamፊo ፊuum. Aan wo a nedፊo, de a wadii hoore maa a Laamፊo.

³⁴ Iisaa jaabii ፎe:

—Yalla winndaaka ley Dewtere mon toon: Laamፊo wi'ii «onon on laamፊo'en»?* ³⁵ Laamፊo noddirii ፎe haaldi been laamፊo'en. Ko Binndi diin mbi'i ፊuum sottataa. ³⁶ Baabiiwo subii kam, seni kam† de nuli kam e adunaaru ndu. Ndelle noy mbiiroton mi mbonkake Laamፊo saabe ko mbiimi mi Bii Laamፊo? ³⁷ Si mi gollaay golleeji

* **10:34** Jabuura 82.6. † **10:36** E ley geresankoore haala Senude kaan ina holla ko Laamፊo subii de senni faa golla muuyፊe muudum.

Baaba am, taa ngoondinee kam. ³⁸ De si mido golla di, fay si on ngoondintaa kam, ngoondinee golleeji di faa anndon, faa paamon Baabiiwo ina woni e am, miin du mido woni e muudum.

³⁹ Be pili nanngude mo katin de o hisi e juude ma66e.

⁴⁰ O yehi gere ooto gooruwol Urdun nokku do Yaayaa lootannoo lootagal batisima arande doon katin, o 6ooyti toon. ⁴¹ Yim6e heew6e ngari to makko, mbi'i:

—Yaayaa wadaay maande haayniinde fay wootere. De ko o haali e gorko oon duum fuu goondii.

⁴² Yim6e heew6e ngoondini Iisaa toon.

11

Haala maayde Laajaru

¹ Gorko nyawdo bi'eteedo Laajaru ina woni wuro Baytaniya, kam e banndiraa6e muudum rew6e Mariyama e Marta. ² Mariyama oon woni joornoodo nebbam uurdam dow Joomi-iwo de mooytiri koyde makko sukundu muudum. Laajaru nyawdo oon wo sakiike makko gorko. ³ Banndiraa6e makko rew6e been neli e Iisaa, mbi'i:

—Joomii amin, yigoo maa mo korsindaa oon nyawii.

⁴ Nde Iisaa nannoo dum ndeen, wi'i:

—Nyawu ngu wanaa nyawu saate. Nyawu ngu wo tabintinoowu manngu Laamdo, faa Bii Laamdo mawninee saabe maggu.

⁵ Iisaa ina horsini Laajaru e banndiraa6e muudum rew6e, Marta e Mariyama. ⁶ Ko o nani

Laajaru sellaa duum fu, hadaay mo joodaade do o wonnoo doon faa wadi balde didi. ⁷ Caggal duum, o wi'i taalibaa6e makko:

—En pornyoo Yahuudiya!

⁸ Taalibaa6e been njaabii mo, mbi'i:

—Moodibbo, 6ooyaa fey ko Alhuudiyanko6e pili wardude ma kaaye toon, de a fornyoto toon katin naa?

⁹ Iisaa jaabii, wi'i:

—Wanaa wakatiiji sappo e didi ngoni ley nyalooma naa? Si neddo ina yaha nyalooma fu, fergataako sabo ina yi'a annoora adunaaru ndu.

¹⁰ Ammaa si neddo ina yaha jemma fu, fergoto sabo annoora walaa e muudum.

¹¹ Gada o haalii haalaaji diin, o wi'i 6e:

—Yigoo men Laajaru daanake, mi yahan mi findinowa mo.

¹² Taalibaa6e been mbi'i:

—Joomii amin, si tawii wo o daani ni, o dadan.

¹³ Ammaa wo haala maayde Laajaru o haali. Kam6e 6e miilii wo haala doyngol o haali. ¹⁴ Iisaa laa6inani 6e:

—Laajaru heddaaki! ¹⁵ Mi seyorake saabe moodon ko mi tawaaka toon duum faa ngoondinon. Woodi jonkaa, en njaha to makko.

¹⁶ Ndeen Tomaa noddirteedo Funereejo oon wi'i taalibaa6e wo66e been:

—En njaada e Joomii en enen du faa maayden e muudum.

No Iisaa wi'iri kam woni ummital e nguurdam

¹⁷ Nde Iisaa yottinoo toon fu, tawi wadii balde nay ko Laajaru uwiraa. ¹⁸ Hakkunde Baytaniya e Urusaliima 6uraa hono kilooji tati.

¹⁹ Alhuudiyankooɓe heewɓe ngari to Mariyama e Marta faa mbaaltina ɓerde muɓɓen e maayde sakiike muɓɓen. ²⁰ Nde Marta nannoo Iisaa ina wara ndeen, yehi jakkitowii ɗum. Mariyama kaa heddii ley suudu toon na joodii. ²¹ Marta wi'i Iisaa:

—Joomam, sini aɗa wonnoo ɗo, minyam gorko oon maayataano. ²² De fay joonin du mido anndi huunde fuu ko ɗaarɗaa Laamɗo, waɗante.

²³ Iisaa wi'i mo:

—Minya gorko oon ummitoto.

²⁴ Marta wi'i:

—Mido anndi o ummitoto nyannde ummital, nyalaande sakitotoonde.

²⁵ Iisaa wi'i mo:

—Miin woni ummital, miin woni nguurndam. Nedɗo fuu goondɗo kam, fay si maayi, wuuran.

²⁶ Goondɗo kam de heɓi nguurndam saabe am fu, maayataa abada. Aɗa goondini ɗum naa?

²⁷ O jaabii, o wi'i:

—Ayyo Joomam! Mido goondini aan woni Almasiihu Bii Laamɗo bi'anooɗo waran ley adunaaru ndu oon.

²⁸ Nde Marta haalnoo ɗum fu, yehi noddowi minyum Mariyama, haalani ɗum, wi'i:

—Moodibbo warii, imo nodde.

²⁹ Nde Mariyama nannoo ɗum ndeen, henyii law, nootowii. ³⁰ Tawi ɗum fuu Iisaa naataayno wuro ngoon tafon. Imo heddii ɗo Marta jakkiti-noo mo ɗoon. ³¹ Alhuudiyankooɓe ina ngondi e Mariyama ley suudu, ina mbaaltina ɓernde muuɗum. Be nji'i o gurbitii, o yalti. Be njokki mo. Be miilii o woyowan dow saabeere toon.

³² Mariyama yottii do Iisaa woni doon, yi'i mo tan, hippii dakkol koyde makko, wi'i mo:

—Joomam, sini ada wonnoo do, minyam gorko oon maayataano.

³³ Nde Iisaa yiinoo Mariyama e Alhuudiyankooɓe wonduɓe e muudum been ina mboya ndeen, bernde muudum heccidi sanne, torrii sanne. ³⁴ O wi'i:

—Toy ndesudon mo?

Be njaabii:

—Joomii amin, war ndaar!

³⁵ Iisaa woyi. ³⁶ Alhuudiyankooɓe been mbi'i:

—Ndaaree no o foti horsinirde mo.

³⁷ Wobɓe maɓɓe mbi'i:

—Imo woodunoo baawde wumtinde bumdo, de o waawaa hadude Laajaru maayde naa?

No Iisaa iirtiniri Laajaru

³⁸ Bernde Iisaa heccidi katin, yehi tiimoyde saabeere ndeen. Saabeere ndeen wo loho uddiraako hayre. ³⁹ Iisaa wi'i:

—Ittee hayre ndeen!

Marta, sakiike maaydo oon, wi'i mo:

—Joomam, tawan o luubii joonin, sabo hannden woni balde nay ko o wattiraa toon.

⁴⁰ Iisaa jaabii mo:

—Yalla mi wi'aay ma, si a goondinii, a yi'an manngu Laamdo?

⁴¹ Be itti hayre ndeen. Iisaa tiggittii kammu, wi'i:

—Baabiiwo, mido yettire ko njaabanidaa kam duum. ⁴² Miin kaa, mido anndi nyannde fuu ada jaabanoo kam. Ammaa wo saabe yimɓe filiiɓe kam been wadi de kaaldirmi ni, faa ɓe ngoondina aan nuli kam.

⁴³ Caggal haalaaji d̄iin, o yeewnii semmbe, o wi'i:
—Laajaru, wurta yaasin!

⁴⁴ Maaydo oon wurtii, juude muudum e koyde mum ina piilaa leppi, yeeso muudum du ina sud-dii. Iisaa wi'i 6e:

—Kabbitee mo, njoppon mo o yaha!

*No waalde Saahiibe dawriri faa nannga Iisaa
(Matta 26.1-5, Marku 14.1-2, Lukka 22.1-2)*

⁴⁵ Heew6e e Alhuudiyankoo6e warnoo6e to Mariyama 6een nji'i ko Iisaa wadi d̄uum, de ngoond̄ini dum. ⁴⁶ Ammaa wo66e ma66e njehi to Farisa'en, kaaltani dum'en ko Iisaa wadi d̄uum. ⁴⁷ Ndeen Farisa'en e hooree6e almaami'en kawrunduri waalde Saahiibe ndeen, mbi'i:

—Gorko o ina wada kaayefiiji keewdi. Noy ngadeten? ⁴⁸ Si en njoppirii mo nii fu, jamaa oon fuu goond̄inan mo. Ndeen kaa, Romankoo6e ngaran mbonna nokku meeden ceniido e lenyol meeden ngol.

⁴⁹ Gooto ma66e bi'eteedo Kayafas, laatiido Almaami Mawdo e hitaande ndeen, wi'i 6e:

—Onon kaa on anndaa fay huunde. ⁵⁰ On anndaa neddo gooto maayana yim6e fuu 6uri woodude e meeden diina lenyol meeden fuu halka.

⁵¹ Tawi ko o haali d̄uum yuuraay e hoore makko, ammaa saabe wo o Almaami Mawdo hitaande ndeen, o sappake sanaa Iisaa maayana lenyol ngool. ⁵² De wanaa lenyol ngool tan o maayanta. Ko o maayanta dey wo 6i66e Laamdo sankitii6e 6een fuu faa o hawrundura dum'en laatoo gootum. ⁵³ Gilla nyalooma oon, 6e ndawridi faa 6e mbara mo.

⁵⁴ Dum wadi de Iisaa seli yiiltaade hakkunde Alhuudiyankooɓe. O yuwi do o wonnoo doon, o yehi ngalluure wi'eteende Efrayim hettunde e ladde. O joododii toon e taalibaaɓe makko.

⁵⁵ Tawi iidi Alhuudiyankooɓe mbi'eteendi Faltagol ndiin ɓadake. Heewɓe e yimɓe leydi ndiin njehi Urusaliima faa laamna ko'e muɓɓen gilla iidi ndiin yottaaki. ⁵⁶ Iɓe piloo Iisaa. Iɓe keddii ley suudu dewal mawndu nduun, iɓe kaalda, iɓe mbi'a:

—Odon miiloo o waran e iidi ndiin naa on miilaaki?

⁵⁷ Tawi hooreeɓe almaami'en e Farisa'en njamiriino neddo fuu anndudo to o woni haala faa o nanngée.

12

No Mariyama joordi nebbam dow koyde Iisaa (Matta 26.6-13, Marku 14.3-9)

¹ Balde jeegom fadde iidi Faltagol yottaade, Iisaa yehi Baytaniya do Laajaru mo o iirtinnoo e maayde oon jeyaa doon. ² Be ndefani mo nyaamdu doon. Marta gollani ɓe, Laajaru du wo gooto e nyaamdoobe e Iisaa ɓeen.

³ Ndeen Mariyama hooyi feccere liitere nebbam laaɓudam, uurdam, tiidudam coggu, joori dam dow koyde Iisaa, mooytiri de sukundu muudum. Suudu nduun fuu heewi uurngol nebbam daam.

⁴ Gooto e taalibaaɓe Iisaa ɓeen, dum woni Yahuuda Isikariyotto jambotoodo mo oon, wi'i:

⁵ —Ko wadi de nebbam dam sonnaaka buuɗi cardi keme tati,* hokkee talkaaɓe?

* **12:5** Buuɗi cardi keme tati ina fota e njobdi neddo hitaande.

⁶ O wiiraay noon saabe imo yurmoo talkaabe, ammaa saabe wo o gujjo wadi de o wi'i noon. Kanko woni kawjotoodo dannga jawdi maβbe, imo woowi wujjude ko resaa ley toon. ⁷ Iisaa wi'i:

—Celee debbo o. O resii dam faa nyannde ngat-teteemi e saabeere. ⁸ Si goonga, talkaabe ina tawdee e moodon wakkati fuu. De miin kaa, mi tawdataake e moodon wakkati fuu.

No hooreeβe almaami'en anniyorii warude Laajaru

⁹ Alhuudiyankooβe heewβe paami Iisaa ina woni Baytaniya, njehi toon. Wanaa saabe Iisaa tan βe njahani toon, wo faa βe nji'a Laajaru iirtinaado oon du. ¹⁰ Ndeen hooreeβe almaami'en ndawridi mbaran Laajaru du, ¹¹ sabo Alhuudiyankooβe heewβe na cela jokkude βe ina ngoondina Iisaa saabe Laajaru.

No Iisaa naatiri Urusaliima

(Matta 21.1-11, Marku 11.1-11, Lukka 19.28-40)

¹² Jaango majjum, jamaa keewdo wari hawrude e iidi ndiin nani Iisaa wo garoowo Urusaliima. ¹³ Be kooyi licce tamarooje, βe njakkitowii mo. Iβe yeewnoo, iβe mbi'a:

—Jettooje e barke ngoodanii gardo e dow innde Joomiraado oon!† Jettooje ngoodanii mo, kanko kaananke Israa'iila!

¹⁴ Iisaa heβi molel araawa, waddii ngel. Dum foti e ko Binndi diin mbi'i:

¹⁵ «Taa kulee onon yimβe ngalluure Siyona! Ndaaree, kaananke moodon ina wara, ina waddii molel araawa.»‡

† **12:13** Jabuura 118.25-26. ‡ **12:15** Jakariyaa 9.9.

16 Wakkati oon taalibaaḅe makko ḅeen paamaayno ko ḅum woni. Ammaa gaḅa Iisaa teddinaama, ḅe miccitii ko sappanoo e dow makko ley Binndi ḅiin ḅuum e no ḅum fuu ḅum hawriri e ko yimḅe ḅeen ngadani mo. 17 Jamaa tawdanooḅo e Iisaa nde noddunoo Laajaru e ley saabeere de iirtinii ḅum ndeen, kam'en du ina kumpita yimḅe kabaaru oon. 18 Duum wadi de yimḅe heewḅe njehi njakkitowii mo sabo ḅe nanii o wadii maande haayniinde ndeen. 19 Ndeen Farisa'en mbi'unduri:

—On nji'ii, walaa fuu ko mbaawanden mo. Ndaaree no aduna oo fuu jokkiri mo.

20 Woodi, ina woodi yuuruḅe leydi Geres tawaabe hakkunde warḅe Urusaliima faa ndewa Laamḅo ley balde iidi deen. 21 Be battitii Filipu jeyaado Baytisayda ley leydi Galili, ḅe mbi'i ḅum:

—Joomii amin, miden njidi yi'ude Iisaa.

22 Filipu yehi haalanowi Andire. Be njottinowi haala kaan Iisaa. 23 Iisaa jaabii ḅe, wi'i:

—Wakkati mo Laamḅo hollata teddeengal Bii Nedḅo oon yottake. 24 Goonga kaalanammi on: si wabbere alkama uwake e leydi de nyolaay fu, hed-doto wo wabbere wootere. Ammaa si nde uwake e leydi nde nyolii fu, nde riman faa heewa. 25 Nedḅo fuu jidḅo yonki muudum, mursan ki, ammaa jee-biido yonki mum e adunaaru ndu, damman ki, heḅan nguurndam nduumiidam. 26 Si nedḅo ina yidi gollande kam fuu, jokka kam. Do ngonumi fuu, ḅoon golloowo am du wonata. Baabiiwo teddinan gollanoowo kam.

No Iisaa sapporii maayde muudum

²⁷—Joonin 6ernde am torrake. Dume mbi'ammi? Mi wi'an Abba hisinam e wakkati o naa? Mi waawaa wi'ude noon sabo wakkati o ni waddi kam. ²⁸Abba, mawnin innde maa.

Ndeen daande yuuri dow kammu wi'i:

—Mi mawninii nde, mi mawninan nde katin.

²⁹ Nde yimbe darinoobe doon been nannoo daande ndeen, mbi'i dum wo riggaango kammu. Wo66e mbi'i:

—Maleyka haaldi e makko!

³⁰ Iisaa wi'i 6e:

—Wanaa saabe am daande ndeen wardi, wo saabe moodon. ³¹ Joonin adunaaru ndu sarete. Joonin laamiido adunaaru bondo oon faddete yaasin. ³² Miin le, si mi toownaama e leydi ndi, mi foodan yimbe fuu ngara to am.

³³ Tawi haalaaji diin o sapporii no o maayrata.

³⁴ Yimbe been njaabii mo, mbi'i:

—Tawreeta oon anndinii min Almasiihu wo du-umotoodo. Noy aan mbiirataa sanaa Bii Neddo oon toownee? Moy woni Bii Neddo oon?

³⁵ Iisaa jaabii 6e, wi'i:

—Annoora ina wondi e moodon wakkati seeda tafon. Njahon gilla annoora ina heddii e moodon, taa nimre hippoo on. Jahoowo ley nimre anndaa do yahata. ³⁶ Ngoondinee annoora gilla imo wondi e moodon yalla odon laatoo 6i66e annoora.

No yimbe calorii goondinde Iisaa

Iisaa haalu dum tan, yehi suudowii 6e.

³⁷ Maandeeji kaayniidi di o wadi yeeso ma66e diin fuu, wadaay de 6e ngoondini mo, ³⁸ faa haala annabi Esaaya kaan tabita:

«Joomiraado, moy goondini waaju amin oon?»

Moy ɓanginanaa baawde Joomiraado?»§

³⁹ Be mbaawaano goondinde, sabo Esaaya wi'iino du:

⁴⁰ «Laamdo wumnii gite mabbe,
yoornii berde mabbe,

taa gite mabbe nji'a,
taa berde mabbe paama,

taa ɓe tuuba, de o danna ɓe.»*

⁴¹ Esaaya wi'ii dum nde yiinoo darja Iisaa, de haali haala makko.

⁴² Ammaa dum fuu e laataade, hooreeɓe Al-huudiyankooɓe heewɓe ngoondinii Iisaa. De wo saabe Farisa'en wadi de ɓe kuli hollude ɓe ngoondinii taa ɓe mburtinee ley waajordu. ⁴³ Sabo yimɓe mana ɓe, dum ɓurani ɓe Laamdo mana ɓe.

⁴⁴ Iisaa yeewnii, wi'i:

—Goondindo kam, wanaa miin tan goondini, ammaa goondinii Nuldo kam oon du. ⁴⁵ Neddo fuu jiido kam, yi'ii Nuldo kam oon. ⁴⁶ Miin, mi warii ley adunaaru ndu wo mi annoora, faa goondindo kam fuu taa heddo ley nimre. ⁴⁷ Si neddo nanii waaju am de jokkaay dum fu, wanaa miin sarotoo dum. Sabo mi waraay faa mi saroo adunaaru, ammaa wo faa mi hisina ndu ngardumi. ⁴⁸ Caliido kam de jabaay waajuuji am fu, ina jogii carotoodo. Haala ka kaalumi kaan sarotoo dum nyalaande sakito-toonde. ⁴⁹ Sabo ko kaalumi duum yuuraay e am. Baabiiwo nuldo kam oon hokki kam yamiroore ko kaalammi e ko mbaajotoomi. ⁵⁰ Mido anndi yamiroore makko ina hokka nguurndam ndu-umiidam. Duum wadi de ko kaalumi duum fuu, wo ko Baabiiwo wi'i kam mi haala.

§ 12:38 Esaaya 53.1. * 12:40 Esaaya 6.10.

13

No Iisaa lootiri koyde taalibaaɓe muudum

¹ Gilla iidi Faltagol yottaaki, Iisaa ina anndi wakkati mo dillata adunaaru faa yeccoo to Baabi-iwo oon warii. To adunaaru ga imo yidi yimɓe makko, imo yidi ɓe kaddi njinngu fuu. ² Wakkati mo ɓe kiirtotoo oon, Ibiliisa watti e ɓernde Yahu-uda ɓii Simon Isikariyotto jambaade mo. ³ Iisaa na anndi Baabiiwo wattii huunde fuu e junngo muudum, ina anndi to Laamɗo yuuri, to Laamɗo yeccotoo du. ⁴ O ummii e hiraande ndeen, o ɓortii saaya makko, o hooyi gudel, o filii e makko. ⁵ Ndeen o wayli ndiyam e kaakol lootorkol, o naati e lootude koyde taalibaaɓe makko, imo yiggira de gudel ngel o filii ngeel. ⁶ Nde o yottinoo Simon Piyeer ndeen, wi'i mo:

—Joomam, aan lootata koyde am naa?

⁷ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—A faamaay ko ngadammii duum tafon, de a faamowan caggal joonin.

⁸ Piyeer wi'i mo:

—A lootataa koyde am abada!

Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si mi lootanaay ma koyde maa fu, a walaa ngedu to am.

⁹ Simon Piyeer wi'i mo:

—Joomam! Si wo noon, taa haadu e koyde am tan, lootu juude am e hoore am du.

¹⁰ Iisaa wi'i mo:

—Lootiido fuu wo laaɓuɗo. Walaa ko lootee si wanaa koyde muudum tan. Onon on laaɓuɓe, de wanaa on fuu.

¹¹ Tawi imo anndi jambotoodo mo oon. Dum wadi de o wi'i wanaa on fuu ngonni laaɓuɓe.

¹² Nde Iisaa lootunoo koyde maɓɓe ndeen, hooyi saaya muudum, bornii, joodii katin, wi'i ɓe:

—On paamii ko ngadumi on duum naa? ¹³ Odon noddira kam «Moodibbo», odon noddira kam «Joomam». Ko mbi'oton duum wo goonga, sabo duum ngonumi. ¹⁴ Ndelle, miin Joomii on, miin Moodibbo, mi lootii koyde mon, tilay onon du lootunduron koyde. ¹⁵ Ko ngadumi on duum wo tindinoore faa onon du, ngadunduron hono ko ngadumi on duum. ¹⁶ Goonga kaalanammi on: maccudo ɓuraa joomum teddude, nulaado du ɓuraa nulɗo dum. ¹⁷ Joonin kaa on paamii dum. Sini on njokkirii noon fu, barke na woodanii on. ¹⁸ Wanaa haala mon on fuu kaalumi. Midɗo anndi ɓe cubiimi ɓeen, de sanaa ko Binndi diin mbi'i duum tabita: «Nyaamdudo e am oon, kam latiri kam teppere muudum.»* ¹⁹ Gilla joonin midɗo haalana on dum, fadde majjum e yottaade, faa nde dum yottii fuu, ngoondinon miin woni mo ngonumi. ²⁰ Goonga kaalanammi on: nedɗo fuu jaɓɓiido mo nulumi, jaɓɓake kam. Nedɗo fuu jaɓɓiido kam, jaɓɓake Nulɗo kam oon du.

No Yahuuda jamborii Iisaa

(Matta 26.20-25, Marku 14.17-21, Lukka 22.21-23)

²¹ Caggal Iisaa haalii haalaaji di fu, ɓernde muudum metti sanne, wi'i:

—Goonga kaalanammi on: gooto moodon jamboto kam.

---

* **13:18** Jabuura 41.10.

²² Taalibaaḅe been yeewunduri. Be paamaay mo o haalata haala mum. ²³ Gooto e taalibaaḅe been, mo Iisaa horsini oon, ina joodii dakkol muudum. ²⁴ Simon Piyeer tamyani mo gite o yama Iisaa haala moy haalata. ²⁵ Taalibbo oon wahii dakkol makko, wi'i:

—Joomam, dum wo moye mbi'ataa?

²⁶ Iisaa jaabii, wi'i:

—Mo kokkammi lonngere nde cuuwammi nde oon.

O suuwi nde, o hokki Yahuuda bii Simon Isikariyotto oon. ²⁷ Nde Yahuuda jaḅunoo lonngere ndeen, Seyḁaani naati dum. Iisaa wi'i mo:

—Wadu ko ngadataa duum law!

²⁸ Tawi fay gooto e joodiibe doon been faamaay ko Iisaa haalani mo duum. ²⁹ Sabo ko Yahuuda tiigii dangga ceede maḅḅe duum, yoga miilii Iisaa wi'i o somonowoo iidi, naa danya ko o hokki talkaaḅe. ³⁰ Nde Yahuuda nanngunoo lonngere ndeen fu, yalti wakkati oon pay. Wo dum jemma.

Haala yamiroore heyre

³¹ Nde Yahuuda wurtinoo ndeen, Iisaa wi'i:

—Joonin Bii Neddo teddinaama, Laamdo du teddiniraama saabe makko. ³² Si Laamdo teddini-raama saabe makko,† kam du teddinan mo e hoore muudum, teddinan mo law. ³³ Sukaaḅe am, mido wondi e moodon seeda tafon. On piloto kam. Mido wi'a on joonin hono ko mbi'unoomi Alhuudiyankooḅe: on mbaawaa yaade to njahammi toon. ³⁴ Mido hokka on yamiroore heyre: njidunduree! Hono no njidirmi on ni, onon du

---

† **13:32** Fuddoode aaya 32, «Si Laamdo teddiniraama saabe makko», tawaaka e dereeji burdi fuu booyude fiin.

njidfunduron noon. ³⁵ Wo noon yimbe fuu anndirtirta wo on taalibaaɓe am, ko njidfundurdon duum.

No Iisaa holliri Piyeer wi'an anndaa dum

(Matta 26.31-35, Marku 14.27-31, Lukka 22.31-34)

³⁶ Simon Piyeer wi'i mo:

—Joomam, toy njahataa?

Iisaa jaabii mo:

—To njahammi joonin toon, a waawaa jokkude kam. De caggal joonin a jokkowan kam!

³⁷ Piyeer wi'i mo:

—Joomam, ko wadi de mi waawaa jokkude ma joonin? Yonki am kokkitirammi saabe maada.

³⁸ Iisaa jaabii mo:

—Yalla a hokkitiran yonki maa saabe am naa? Goonga kaalanammaami: fadde ndontoori e joggude a wi'an a anndaa kam kile tati.

14

No Iisaa wi'iri kam woni laawol

¹ Iisaa wi'i taalibaaɓe muudum been:

—Taa umminee hakkillooji mon. Ngoondinee Laamdo, ngoondinee kam miin du. ² Cuudi keewdi ina ngoni ley wuro Baaba am. Si dum wanaano goonga mi haalantaa on dum. Mi yahan, mi moyyinanowa on nokku toon. ³ Ndelle, si mi moyyinanowii on nokku, mi wartan katin mi hooya on faa onon du ngonon to ngonammi toon. ⁴ Odon anndi laawol njahoowol to njahammi toon.

⁵ Tomaa wi'i mo:

—Joomii amin, min anndaa to njahataa, noy min anndirta laawol muudum?

⁶ Iisaa jaabii mo:

—Miin woni laawol, miin woni goonga, miin woni nguurdam. Fay gooto waawaa yahude to Baabiiwo si rewaay to am. ⁷ Si odon anndi kam, on anndan Baaba am oon du. Gilla joonin odon anndi mo, on nji'ii mo du.

⁸ Filipu wi'i mo:

—Joomii amin, hollu min Baabiiwo, duum ina heya min.

⁹ Iisaa wi'i mo:

—Filipu, no ngondirmi e moodon faa 6ooyi nii fuu, de faa hannden a anndaay kam naa? Jiido kam fuu, yi'ii Baabiiwo. Noy mbiirataa: «Hollu min Baabiiwo»? ¹⁰ Yalla a goondinaay mido woni e Baabiiwo, Baabiiwo du ina woni e am naa? Waajuuji di mbaajiimi on diin fuu, yuuraay e hoore am. Wo Baabiiwo gondo e am oon gollata golle muudum. ¹¹ Ngoondinee kam ko mbiimi mido woni ley Baabiiwo, Baabiiwo du ina woni ley am. Fay si on ngoondinaay haala ka, ngoondiniron kam saabe gollleeji diin. ¹² Goonga kaalanammi on: neddo fuu goondindo kam, kam du gollan gollleeji di ngollammi diin, gollan ko buri di, sabo mi yahan to Baaba am. ¹³ Mi wadanan on huunde fuu ko naaridon Laamdo saabe am. Mi wadan dum faa Baabiiwo teddiniree saabe Biddo oon. ¹⁴ Si won ko naaridon Laamdo saabe am, mi wadanan on.

No Iisaa wi'iri nuldun Ruuhu Ceniido

¹⁵ —Si odon njidi kam, on njokkan jamirooje am. ¹⁶ Mi nyaagoto Baabiiwo hokka on Ballo goddo, wonda e moodon faa abada. ¹⁷ Oon woni Ruuhu Goonga. Adunaaru waawaa jabude mo, sabo nji'ataa mo, anndaa mo. Onon le, odon

anndi mo sabo imo wondi e moodon, o heddoto ley moodon du. ¹⁸ Mi yoppataa on wo on ati-me'en. Mi wartowan to moodon. ¹⁹ Si 6ooytii seeda aduna oo yi'ataa kam katin. De onon kaa, on nji'an kam. Saabe mido wuuri, onon du on mbuuran. ²⁰ Nyannde ndeen on paaman mido woni ley Baabiiwo, odon ngoni e am, mido woni e moodon. ²¹ Neddo fuu tiigiido jamirooje am de jokki de, kam woni jiddo kam. Jiddo kam, Baaba am yidan dum. Miin du, mi yidan dum, mi 6anginananaan dum hoore am.

²² Yahuuda, mo wanaa Yahuuda Isikariyottoo on, jaabii mo, wi'i:

—Joomam, noy 6anginirantaa min hoore maa, tawee a 6anganaay adunaaru?

²³ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si neddo ina yidi kam, jokkan haala am. Baaba am du yidan dum. Miin e Baaba am oon min ngaran to muudum min njoofodoo e muudum.

²⁴ Neddo fuu mo yidaa kam, jukkataa haala am. Haala ka nanoton kaan, ka wanaa haala am, wo ka haala Baabiiwo nuldo kam oon. ²⁵ Dum kaalanammi on gilla mido tawdaa e moodon.

²⁶ Ruuhu Ceniido, Balloowo on mo Baabiiwo nuldata on e dow innde am oon, kam anndinta on kulle fuu. O miccintinan on ko mbaajinoomi on duum fuu.

²⁷ Jam njoppidammi on, jam am kokkammi on. Miin, mi hokkirtaa on no aduna oo hokkirta on ni. Taa umminee hakkilooji mon, taa kulee. ²⁸ On nanii ko mbiimi on: «mi yahan, de caggal duum mi warta to moodon.» Si on njidii kam fu, on ceyoto ko njahammi to Baabiiwo, sabo Baabiiwo 6uri

kam teddude. ²⁹ Mi haalanii on joonin gilla dum waraay, faa si dum warii fu, ngoondinon. ³⁰ Mi haaldataa e moodon ko heewi katin, sabo laamiido adunaaru bondo oon ina wara. Fay huunde o waawanaa kam. ³¹ Ammaa ko Baabiiwo yamiri kam, wo duum ngadammi, faa adunaaru faama mido yidi dum. Ummee, ndillen do!

15

No Iisaa wi'iri kam woni cabiihi ngoongalaahi

¹ —Miin woni cabiihi ngoongalaahi, Baaba am woni jom ngesa cabiije. ² Lical am dimaral fuu o tayan dum. Dimoowal du fuu, o saltoto dum faa beyda rimude. ³ Onon du, gilla joonin on laaɓuɓe saabe waaju mo mbaajiimi on oon. ⁴ Ngonee e am, miin du mi wonan e moodon. Hono no lical cabiihi waawiraa rimude e hoore muudum sanaa tawee ingal woni e cabiihi ni, hono noon onon du, on mbaawaa rimude si on ngonaay e am. ⁵ Miin woni cabiihi, onon ngonni licce. Neddo fuu gondo e am, tawi miin du mido woni e muudum, riman faa heewa. On mbaawaa wadude fay huunde si on ngalaa e am. ⁶ Neddo fuu mo wonaay e am, faddete yaasin hono no lical tayaangal ni, de yooraa. Licce joorde deen kawrundurte, paddee ley yiite, de kuɓɓa. ⁷ Si odon ngonni e am, waaju am du ina woni e moodon fu, nyaagee Laamdo ko muuydon fuu on keɓan. ⁸ Si on ndimii faa heewii, duum hollan wo on taalibaaɓe am. Ndeen Baaba am mawninte. ⁹ Hono no Baabiiwo yidiri kam noon, miin du njidirmi on. Ngonee ley njinngu am. ¹⁰ Si on njokkii jamirooje am, on ngonan ley

njinngu am hono no njokkirmi jamirooje Baaba am de ngonumi e njinngu muudum ni.

¹¹ Mi waajake on dum faa seyo am wona ley moodon, de seyo mon ngoon laato hibbungo.

¹² Inan yamiroore am: njidunduree hono no njidirmi on ni. ¹³ Huunde fuu buraa njinngu ngu do mawnude: neddo hokitira yonki muudum saabe yigiraabe muudum. ¹⁴ Onon, wo on yigiraabe am, si on ngadii ko njamirmi on duum.

¹⁵ Mi noddirtaa on maccube katin sabo maccudo anndaa ko joomum gollata. De mi noddirii on yigiraabe, sabo ko narrumi Baaba am duum fuu, mi anndinii on. ¹⁶ Wanaa onon cubii kam, wo miin subii on de yamiri on njahon ndimowon bibbe, de bibbe moodon keddo, faa Baabiiwo hokka on huunde fuu ko nyaagoridon saabe am. ¹⁷ Inan ko njamirammi on: njidunduree.

No aduna o wanyiri Iisaa e taalibaabe muudum fuu

¹⁸ —Si yimbe adunaaru been ina mbanyi on fu, anndee, miin be artii wanyude. ¹⁹ Sini on laatakeno adunankoo be fu, be njidanno on. Ammaa on nganaa adunankoo be. Mi subake on mi senndii on e yimbe adunaaru. Dum saabanii be wanyude on. ²⁰ Miccitee ko mbi'unoomi on duum: «Maccudo buraa joomum.» Si be torrii kam, be torran on, onon du. Si be njokkii haala am, be njokkan haala moodon kaan du. ²¹ Be ngadiranan on dum fuu saabe am, sabo be anndaa Nuldo kam oon. ²² Si mi waraayno, mbaajiimi be, be ngalaano hakke. De joonin kaa mi warii, mi waajake be, be ngalaa geldol fuu e dow hakkeeki maabe. ²³ Neddo

fuu banyudo kam, wanyii Baaba am oon du. ²⁴ Mi gollii golleeji yeeso maɓɓe di fay gooto gollaay. Si mi gollaayno kujje deen fu, ɓe ngalaano hakke. Ammaa joonin ɓe nji'ii de fuu, de iɓe keddii iɓe mbanyi kam, miin e Baaba am. ²⁵ Dum wadii faa tabintina ko winndaa ley Tawreeta maɓɓe: «Be mbanyii kam ɓolum.»*

²⁶ Ruuhu Goonga yuuroowo to Baabiiwo, Balloowo on mo nuldammii on oon, nde wari fu, kam seedantoo kam. ²⁷ Onon du, on ceedanto kam sabo oɗon ngondi e am gilla fuddoode.

16

¹ —Mi waajake on dum faa taa njoppon goondinal. ² Be mburtinan on cuudi baajordi. Wakkati warowan nde bardo on fuu miilotoo wadii ko weli Laamdo. ³ Be ngadan dum sabo ɓe anndaa Baabiiwo oon, ɓe anndaa kam miin du. ⁴ Mi waajake on dum, faa nde wakkati oon waroyi fu, miccodon mi haalaniino on dum.

Haala golle Ruuhu Ceniido

—Mi haalanaay on gilla arande sabo mido wondi e moodon. ⁵ Joonin inan mido yeccoo to Nuldo kam oon, de fay gooto moodon yamaay kam to njahammi. ⁶ On cunake sanne saabe ko kaalanmi on duum. ⁷ Dum fuu e laataade, mido haalana on goonga: mi yaha ni ɓuri nafude on. Sabo si mi yahaay, Balloowo on oon warataa to moodon. De si mi yehii, mi nuldani on mo. ⁸ Si o warii fu, o laabinanan yimɓe adunaaru dow hakkeji

---

* 15:25 Jabuura 35.19, 69.5.

muɓɓen e dow fonnditaare e sariya. ⁹ Dow hakkeeji, sabo ɓe ngoondinaay kam. ¹⁰ Dow fonnditaare, sabo mido yeccoo to Baabiiwo oon, on nji'ataa kam katin. ¹¹ Dow sariya du, sabo laamiido adunaaru bonɗo oon saraama.

¹² Mido jogii ko heewi katin ko mi waajoo on, ammaa on mbaawtataa ɗum joonin. ¹³ Nde Ruuhu Goonga oon wari fuu, dowan on faa paamon goonga fuu. Sabo ko o haalata ɗuum wanaa e makko yuurata. Wo ko o nani o haalanta on, o humpitan on ko waroyta. ¹⁴ O teddinan kam, sabo o hooyan ko njeymi ɗuum, de o humpita on. ¹⁵ Ko Baabiiwo oon jogii fuu, miin jeyi. Dum wadi mbiimi o humpitan on ko o heɓi e am ɗuum.

No mettorgal waylitortoo seyo

¹⁶ —Si ɓooytii seeda, on nji'ataa kam, de si ɓooytowii seeda katin, on nji'owan kam.

¹⁷ Yoga e taalibaaɓe makko ɓeen yamunduri, mbi'i:

—Dume woni maanaa haala makko ko o wi'i «si ɓooytii seeda, on nji'ataa kam de si ɓooytowii seeda fu, on nji'owan kam katin»? Dume woni maanaa ko o wi'i «sabo mi yahan to Baabiiwo» ɗuum?

¹⁸ Be mbi'i:

—«Si ɓooytii seeda», ɗume ɗum fiirtata? Min paamaay ko o wi'i ɗuum.

¹⁹ Iisaa faamii iɓe njidi lamndaade ɗum, de wi'i ɓe:

—Odon yamundura maanaa haala am ka: «Si ɓooytii seeda on nji'ataa kam, de si ɓooytowii seeda fu, on nji'owan kam katin.» ²⁰ Goonga kaalanammi on: on mboyan, on mboytoto, tawee

yimbe adunaaru been ina ceyii. On cunoto, ammaa cunu moodon waylitoto seyo. ²¹ Si debbo na rima fu, bernde muudum mettan sabo wakkati muudum warii. Ammaa si cukalel ngel rimaama fu, o miccitataako naawalla ndimu makko saabe seyo ko o hebi bidde ley adunaaru duum. ²² Onon du hono noon cunortodon joonin, ammaa mi yiitan on katin, de berde moodon ceyoo sanne. Ndeen fay gooto waawaa bonnude seyo moodon. ²³ Nyannde ndeen, on yamataa kam fay huunde. Goonga kaalanammi on: huunde fuu ko nyaagidon Baabiiwo oon, hokkiran on saabe am. ²⁴ Faa joonin, walaa fuu ko nyaagoridon saabe am. Nyaagee, on keban, faa seyo moodon heewa.

Haala jaalagol Iisaa adunaaru

²⁵ —Ko kaalanmi on joonin duum wo haala kippaaka. De wakkati waran mo mi hippataa haala. Ndeen kaa mi haalanon on haala Baabiiwo faa laaba. ²⁶ Nyannde ndeen on nyaagorto Laamdo saabe am. Mi wi'aay mi nyaaganto on Baabiiwo, ²⁷ sabo Baabiiwo e hoore muudum ina yidi on. O yidirii on saabe ko njidudon kam, on ngoondinii to Laamdo yuurumi. ²⁸ Mi yuurii to Baabiiwo, mi warii e adunaaru. Joonin mido dilla adunaaru ndu, mi yeccoo to Baabiiwo.

²⁹ Taalibaa6e makko mbi'i mo:

—Joonin kaa, a haalii faa laabi, walaa fuu ko kippudaa. ³⁰ Joonin kaa, min paamii ada anndi huunde fuu, a haajaaka fay gooto yame. Saabe duum wadi de min ngoondini wo a yuurudo to Laamdo.

³¹ Iisaa jaabii 6e, wi'i:

—Joonin, on ngoondinii naa? ³² Wakkati ina wara, o warii joonin, do on fuu caakotodon, mono fuu hoota suudu muudum, njoppon kam mi perwudo. Ammaa mi wanaa perwudo, sabo Baabiiwo oon ina wondi e am. ³³ Mi haalanii on dum, faa kebon jam ley gondal am. Ley adunaaru ndu on keban torra, ammaa cemmbinee berde mon, sabo miin, mi jaalake adunaaru ndu!

17

No Iisaa du'orii saabe taalibaabe muudum

¹ Nde Iisaa waajinoo waajuuji diin ndeen, tiggi-tii kammu, wi'i:

—Baabiiwo, wakkati oon warii, teddin Biya, faa Biya oon du teddine. ² Sabo a hokkii mo baawde dow neddo fuu, faa o hokka 6e kokkudaa mo been fuu nguurndam nduumiidam. ³ Nguurndam nduumiidam wo anndude ma, aan Laamdo gooto goongaajo oon, e anndude Iisaa Almasiihu mo nuldaa oon. ⁴ Mi teddinii ma e dow leydi ndi, mi yottinii gollal ngal kokkudaa kam mi golla ngaal. ⁵ Joonin kaa, Baabiiwo, teddinam yeeso maa darja mo ngoodunoomi to maada gilla adunaaru ndu tagaaka.

⁶ Yimbe 6e kokkudaa kam e adunaaru ndu been, mi banganinii dum'en innde maa. Aan jeyi 6e, a hokkii kam 6e, i6e njokki haala maa. ⁷ Joonin kaa, 6e anndii ko kokkudaa kam duum fuu to maada yuuri, ⁸ sabo mi haaltanii 6e haalaaji di kokkudaa kam diin. Be njabii di, 6e kebii tanyoral wo to maada yuurumi, 6e ngoondinii aan nuli kam. ⁹ Mido nyaage saabe ma66e. Mi nyaagataako saabe adunaaru nduun, mido nyaagoo

saabe 6e kokkudaa kam 6een, sabo aan jeyi 6e. ¹⁰ Be njeymi fuu, wo aan jeyi, 6e njeйдаa fuu, wo miin jeyi. Mi teddiniraama saabe ma66e. ¹¹ Joonin mi heddataako ley adunaaru katin. To maada njahhammi. De kam6e kaa, 6e keddoto e mayru. Aan Baabiiwo Ceniido, reenir 6e baawde innde maada nde kokkudaa kam ndeen, faa 6e laatoo gootum hono no meeden ni. ¹² Nde ngondunoomi e ma66e ley adunaaru ndu ndeen, mi reenirii 6e baawde innde maa nde kokkudaa kam ndeen, mi tinnake e ma66e. Fay gooto halkaay si wanaa jeydo halkude oon, faa ko sappaa e Binndi diin duum tabita. ¹³ Joonin kaa mido wara to maada. Mido haala haalaaji di gilla mido heddii e adunaaru ndu tafon, faa seyo am heewa ley ma66e. ¹⁴ Mi yottinanii 6e haala maa. Adunaaru ndu wanyii 6e, sabo 6e njeyaaka e mayru, hono no miin du mi jeyiraaka e mayru ni. ¹⁵ Mi nyaagaaki ittaa 6e e adunaaru ndu, de mido nyaage ndeenaa 6e e bondo oon. ¹⁶ Be njeyaaka e adunaaru ndu, hono no miin du mi jeyiraaka e mayru ni. ¹⁷ Ceniraa 6e e goonga.* Haala maa woni goonga. ¹⁸ Hono no nulirdaa kam e adunaaru ndu noon, miin du nulirmi 6e e mayru. ¹⁹ Mido senira hoore am saabe ma66e, faa kam6e du 6e laatoo seniraa6e goonga. ²⁰ Wanaa saabe ma66e tan nyaagantomaami. Mido nyaaganoo du saabe goondinir6e kam e waa-juuji ma66e 6een. ²¹ Mido nyaage faa 6e fuu 6e laatoo gootum. Hono no aan Baabiiwo ngonirdaa e am noon, e miin du ngonirmi e maada, kam6e du

---

* **17:17** E ley geresankooore haala Senude kaan ina holla ko Laamdo su6ii de senndi faa golla muuyde muudum.

6e ngona e meeden, faa adunaaru ndu goondina aan nuli kam. ²² Mi hokkii 6e teddeengal ngal kokkudaa kam ngaal, faa 6e laato gootum, hono no laatoriden gootum ni, ²³ miin e ma66e, aan du e am. Dum wo faa 6e laatodoo gooto kib6udo. Ndeen adunaaru ndu faaman aan nuli kam, ndu faaman du ada yidi 6e hono no njidirdaa kam ni. ²⁴ Baabiiwo, mido yidi 6e kokkudaa kam been ngonda e am nokku fuu do tawaami, faa 6e nji'a teddeengal ngal kokkudaa kam ngaal sabo a yidii kam gilla adunaaru ndu joyyinaaka.

²⁵ Baabiiwo ponnditiido, adunaaru ndu anndaa ma, de miin kaa mido anndi ma. Bee do du ina anndi aan nuli kam. ²⁶ Mi anndinii 6e ko ngondaa, mi beydan anndinde 6e, faa njinngu ngu njiddaa kam nguun wona e ma66e, miin du mi wona e ma66e.

18

No Iisaa nanngiraa

(Matta 26.47-56, Marku 14.43-50, Lukka 22.47-53)

¹ Nde Iisaa du'inoo dum fu, yaadi e taalibaa6e muudum, peyyiti gooruwol bi'eteengol Kedoron. Toon na woodi nokku keewdo ledde. Be naati toon. ² Yahuuda jambotoodo mo oon ina anndi nokku oon, sabo Iisaa e taalibaa6e muudum ina mboowi hawritinde toon. ³ Yahuuda yaari oorn-gal sordaasiibe e golloobe yuuru6e to hooree6e almaami'en e Farisa'en. Be ngari toon, i6e njogii fitillaaji e jaynorde e kabitirde. ⁴ Iisaa ina anndi ko warata e muudum fuu, jakkitii 6e, wi'i:

—Moy pilotodon?

⁵ Be njaabii mo:

—Iisaa Nasaraatuujo oon.

O wi'i 6e:

—Wo miin.

Yahuuda jambotoodo mo oon du ina darii doon ina wondi e ma66e. ⁶ Nde Iisaa wi'unoo «Wo miin» ndeen, 6e njaatiri gada 6e caami e leydi. ⁷ Iisaa yami 6e katin:

—Moy pilotodon?

Be njaabii, 6e mbi'i:

—Iisaa Nasaraatuujo oon.

⁸ Iisaa wi'i 6e:

—Mi wi'ii on, wo miin! Si wo miin pilotodon, accee 6ee kaa njaha.

⁹ Noon dum laatorii, faa haala Iisaa kaan tabita: «Mi lallinaay fay gooto e 6e kokkudaa kam 6een.»

¹⁰ Simon Piyeer ina jogii kaafaahi, soorti ki, soppi maccudo Almaami Mawdo nowru nyaamru faa ndu tayi. Golloowo oon ina wi'ee Malkus.

¹¹ Ndeen Iisaa wi'i Piyeer:

—Soornu kaafaahi maa ki e hulgo muudum. Ada miilii mi yardataa horde torra nde Baabiiwo hokki kam ndeen naa?

¹² Doon sordaasiibe e mawdo mu66en e golanoobe hooree6e Alhuudiyankoobe nanngi Iisaa, ka66i dum. ¹³ Be njaari dum to Annas tafon. Annas wo esoo Kayafas laatiido Almaami Mawdo ley hitaande ndeen. ¹⁴ Tawi kanko Kayafas oon dawrannoo hooree6e Alhuudiyankoobe dabare, tindini 6e, wi'i: ko 6uri woodde e yim6e lenyol ngol, neddo gooto maayana 6e.*

---

* **18:14** Yuhanna 11.49-50.

*No Piyeer wi'iri anndaa Iisaa**(Matta 26.69-70, Marku 14.66-68, Lukka 22.55-57)*

¹⁵ Simon Piyeer e taalibaaajo goddo njokki Iisaa. Taalibaaajo oon ina anndunduri e Almaami Mawdo oon, duum wadi de o hebi naaddude e Iisaa galle Almaami Mawdo oon. ¹⁶ Piyeer kaa darii yaasin to dammbugal toon. Taalibaaajo anndundurdo e Almaami Mawdo oon, yalti haaldi e debbo doomoowo dammbugal ngaal oon, nanni Piyeer. ¹⁷ Kordo doomoowo dammbugal oon yami Piyeer:

—Aan le, a wanaa gooto e taalibaaabe gorko oon naa?

Piyeer jaabii mo, wi'i:

—Mi wanaa!

¹⁸ Tawi golloobe e doomoobe ku66iino yiite ina yuuloo sabo jaangol ina woodi. Piyeer du na darodii e ma66e ina yuuloo.

*No mawbe diina carorii Iisaa**(Matta 26.59-66, Marku 14.55-64, Lukka 22.66-71)*

¹⁹ Ndeen Almaami Mawdo oon yami Iisaa haala taalibaaabe muudum e waaju mum. ²⁰ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Mi 6anginanii adunaaru ndu waaju am. Wakkati fuu mido waajoo ley cuudi baajordi e ley suudu dewal mawndu to Alhuudiyankooobe fuu kawritata toon. Walaa fuu ko kaaldumi cuncukka. ²¹ Ko saabii ada yama kam? Yamu hettindaniibe kam been. Kambe kaa, ibe anndi ko mbaajimi duum.

²² Nde Iisaa haalnoo dum ndeen, gooto e doomoobe been feenyi dum, wi'i:

—Nii njaabortodaa Almaami Mawdo naa?

²³ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si ko boni mbiimi, haalanam ko boni e majjum. Si tawii ko woodi mbiimi du, ko wadi de piidaa kam?

²⁴ Ndeen Annas nuldi mo to Kayafas Almaami Mawdo oon, imo ha66aa.

No Piyeer wi'iri anndaa Iisaa katin

(Matta 26.71-75, Marku 14.69-72, Lukka 22.58-62)

²⁵ Simon Piyeer ina darii toon ina yuuloo. Be mbi'i mo:

—Aan, a wanaa gooto e taalibaa6e makko been naa?

O yeddi, o wi'i:

—Mi wanaa!

²⁶ Gooto e golloo6e Almaami Mawdo oon, saki-ike mo Piyeer tayunoo nowru muudum oon, wi'i:

—Wanaa mi yiidii ma e makko ley nokku keewdo ledde toon naa?

²⁷ Piyeer yeddi katin, de wakkati oon pay, ndon-toori joggi.

No Iisaa saroraa yeeso Pilaatu

(Matta 27.1-2, 11-14, Marku 15.1-5, Lukka 23.1-5)

²⁸ Caggal duum, 6e itti Iisaa to Kayafas gilla fajiri kecco, 6e njaari mo to laamordu goforneer oon. Yaaru6e mo been naataay suudu nduun, sabo si 6e naatiino fu, 6e tuunan e ley diina, de 6e mbaawaa nyaamude nyaamdu idi Faltagol nduun. ²⁹ Pilaatu, goforneer oon, yalti yehi to ma66e yaasin toon, wi'i 6e:

—Dume peldoton goroko o?

³⁰ Be njaabii mo:

—Si o gollaayno ko boni, min ngaddataano mo to maada.

³¹ Ndeen Pilaatu wi'i 6e:

—Njaaree mo, carodon mo sariya moodon.

Alhuudiyankoo6e been njaabii:

—Laamu hokkaay min laawol warude fay gooto.

³² Nii haala ka Iisaa haalnoo dow maayde muudum kaan tabitiri. ³³ Pilaatu yeccii naati laamordu nduun, noddi Iisaa, wi'i dum:

—Aan woni kaananke Alhuudiyankoo6e oon naa?

³⁴ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Aan e hoore maa wi'i noon naa wob6e narrudaa?

³⁵ Pilaatu jaabii mo:

—Miin, mi Alhuudiyanke naa? Dume ngadudaa de lenyol maa e hoore6e almaami'en ngaddi ma to am?

³⁶ Iisaa jaabii, wi'i:

—Laamu am jeyaaka e adunaaru ndu. Sini ingu jeyanoo e adunaaru ndu, golloo6e am kabanno taa mi naata juude hoore6e Alhuudiyankoo6e. De si goonga laamu am yuuraay e adunaaru ndu.

³⁷ Ndeen Pilaatu wi'i mo:

—Ndelle, a kaananke naa?

Iisaa jaabii, wi'i:

—Aan e hoore maa haali, wo mi kaananke. Walaa fuu ko ndimiraami de ngarmi ley adunaaru ndu si wanaa faa mi seedoo goonga. Neddo fuu jid6o goonga, ina nana daande am.

³⁸ Pilaatu wi'i mo:

—Goonga? Dume woni goonga?

Nde Pilaatu yamunoo dum fu, yalti katin, taw-towi Alhuudiyankooɓe ɓeen to yaasin toon, wi'i ɓe:

—Mi heɓaay feloore fay wootere e makko. ³⁹ Kaa ley al'aada moodon, iidi Faltagol fuu mido yoofana on kasunke gooto. Odon njidi mi yoofana on kaananke Alhuudiyankooɓe oon naa?

⁴⁰ Be fuu ɓe peekii, ɓe mbi'i:

—Wanaa oon, Barabas min njidi.

Barabas le wo muurtunoodo.

19

¹ Ndeen Pilaatu yamiri Iisaa nanngée, fiyee dorri. ² Sordaasiibe ɓeen canyi taarde gi'e, kippi e hoore makko, ɓorni mo saaya mbodeeha.* ³ Be ɓattitii mo, iɓe mbi'a:

—Foofoo, kaananke Alhuudiyankooɓe!

Iɓe peenya mo. ⁴ Pilaatu yalti katin, wi'i Alhuudiyankooɓe ɓeen:

—Mi wurtinan mo faa anndon mi heɓaay feloore fay wootere e makko.

⁵ Ndeen Iisaa wurtinaa yaasin ina hippii taarde gi'e ndeen, ina ɓornii saaya mbodeeha kaan. Pilaatu wi'i ɓe:

—Inan gorko oo!

⁶ Nde hooreeɓe almaami'en e gollooɓe muɓɓen ɓeen njiinoo mo ndeen, peekii mbi'i:

—Tontu mo e leggal palaangal! Tontu mo e leggal palaangal!

Pilaatu wi'i ɓe:

—Nanngée mo onon tonton mo, sabo miin kaa, mi heɓaay feloore e makko.

---

* **19:2** Wakkati Iisaa, saaya mbodeeha wo saaya ka kaananke ɓornotoo.

⁷ Alhuudiyankooɓe njaabii mo:

—O luttii sariya amin. E ley sariya amin oon kaa tilay o waree, sabo o wadii hoore makko o Bii Laamɗo.

⁸ Nde Pilaatu nannoo haala kaan ndeen, kulol muudum beydii. ⁹ O naati suudu nduun katin o wi'i Iisaa:

—Toy yuurataa?

Iisaa jaabaaki mo fay huunde. ¹⁰ Ndeen Pilaatu wi'i mo:

—Yalla a haaldataa e am naa? Yalla a anndaa mido waawi yoppude ma, mido waawi tontude ma?

¹¹ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si wanaa Laamɗo hokki ma baawɗe, a waawanaa kam fay huunde. Duum wadi de gattudo kam e junngo maada oon ina ɓuri maa hakkeoji.

¹² Gilla ndeen Pilaatu ina filoo yoppude mo. Dum wadi de Alhuudiyankooɓe ina peekoo, ina mbi'a:

—Sini a yoppii mo, a wanaa yigoo kaananke Roma mawɗo oon. Neddo fuu gadudo hoore muudum kaananke wo ganyo kaananke Roma.

¹³ Nde Pilaatu nannoo haalaaji diin ndeen, wur-tini Iisaa, joodii dow joodorgal sariya, nokku bi'eteedo Kaaye Cehaade (e ibraninkoore na wi'ee Gabbata). ¹⁴ Ndeen wo nyannde segilanteende iidi Faltagol, wakkati hakkunde naange. Pilaatu wi'i Alhuudiyankooɓe:

—Inan kaananke moodon!

¹⁵ Be yeewnii semmbe:

—War mo! War mo! Tontu mo e leggal palaan-gal!

Pilaatu jaabii, wi'i:

—Mi tonta kaananke moodon oon naa?

Hooree6e almaami'en been mbi'i:

—Min ngalaa kaananke si wanaa kaananke Roma mawdo oon.

¹⁶ Ndeen o hokki 6e Iisaa faa 6e tontowa dum.

No Iisaa tontiraa dow leggal palaangal

(Matta 27.32-44, Marku 15.21-32, Lukka 23.26-43)

Ndelle sordaasii6e been nanngi Iisaa, njaadi e muudum. ¹⁷ Iisaa yalti ina ronndii leggal muudum palaangal faa yottii nokku bi'eteedo Laalagal Hoore (e ibraninkoore na wi'ee Golgata).

¹⁸ Doon 6e tontidi mo e wob6e dido: oo gere nano, oo du gere nyaamo, Iisaa ina tummbii.

¹⁹ Pilaatu yamiri 6e mbinnda e alluwal, 6e takka ngal e leggal palaangal ngaal. Binndi dow maggal na mbi'a: IISAA NASARAATUUJO, KAAANANKE ALHU-UDIYANKOO6E. ²⁰ Alhuudiyankoo6e heew6e njanngi binndi diin sabo do Iisaa tontaa doon woddaa ngalluure ndeen. Alluwal ngaal winndaama e ibraninkoore e geresankoore e romankoore.

²¹ Ndeen hooree6e almaami'en been mbi'i Pilaatu:

—Taa winndu: «Kaananke Alhuudiyankoo6e», winndu: «o wi'ii kanko woni kaananke Alhuudiyankoo6e».

²² Pilaatu jaabii:

—Ko mbinndumi duum winndaama, tilake.

²³ Nde sordaasii6e been tilinoo tontude Iisaa ndeen, pecci kaddule makko pecce nay. Mono fuu hooyi feccere muudum. Be kooyi saaya makko du. Saaya kaan walaa nyoogol. Ka fuu ka lefol gootol.

²⁴ Sordaasii6e been kaaldi:

—Taa ceeken saaya ka. Ngaden ka cumnal, ndaaren moy hebata ka.

Dum wadii, faa ko sappaa e Binndi diin duum tabita:

«Be peccii kaddule am hakkunde ma66e,
6e ngadii saaya am cumnal.»†

Noon sordaasiibe been ngadi.

²⁵ Inna Iisaa, e sakiike inna muudum debbo, e Mariyama dee Kolopa, e Mariyama mo Magdala ina ndarii dakkol leggal ngal Iisaa tontaa e muudum ngaal. ²⁶ Iisaa yi'i inna muudum e taalibaajo muudum korsudo oon ina ndarodii, wi'i inna mum:

—Inna, inan 6iya!

²⁷ Ndeen o wi'i taalibaajo oon:

—Inan inna maada.

Gilla wakkati oon taalibaajo oon yaari Mariyama wuro muudum.

Haala maayde Iisaa

(Matta 27.45-56, Marku 15.33-41, Lukka 23.44-49)

²⁸ Caggal duum, Iisaa anndi walaa fuu ko heddi. Faa tabintina ko Binndi diin mbi'i duum, o wi'i:

—Mi domdii!‡

²⁹ Loongel keewngel ndiyam lammudam ina woni doon. Be cuuwi tekkere e ndiyam lammudam daam, 6e ka66i e loosol lekki hisop, 6e 6attini e hunduko makko. ³⁰ Nde Iisaa meedunoo dam ndeen, wi'i:

—Tilake!

O turi hoore makko, o yoofi yonki makko. ³¹ Ndeen wo nyannde segilanteende iidi.

† 19:24 Jabuura 22.19. ‡ 19:28 Jabuura 22.16.

Hooreeɓe Alhuudiyankooɓe nyaagii Pilaatu faa koyde tontaabe been kelee, de ɓe adee, taa terde deen keddo e ledde deen nyalaande fowteteende. Sabo nyannde ndeen wo teddunde. ³² Ndelle sordaasiibe been ngari, keli korre worɓe dido tontidanooɓe e Iisaa been. ³³ Ammaa nde ɓe njottinoo Iisaa ndeen, ɓe tawi o maayii. Dum wadi de ɓe kelaay korre makko. ³⁴ De gooto e sordaasiibe been yuwi Iisaa labbo e wuttudu. Wakkati oon fu, yiyam e ndiyam njuppii. ³⁵ Neddo ceediido dum oon yi'i dum. Seedaaku makko du wo goonga. Kaalɗo oon ina anndi haalii goonga, faa onon du, ngoonɗinon. ³⁶ Dum fuu wadii, faa ko Binndi diin mbi'i duum tabita:

«Fay gootal e yi'e makko helataake.»§

³⁷ Di mbi'i katin:

«Be ndaaran mo ɓe njuwnoo oon.»*

No banndu Iisaa wattiraa e saabeere

(Matta 27.57-61, Marku 15.42-47, Lukka 23.50-56)

³⁸ Caggal duum, Yuusufi Arimatiyanke nyaagii Pilaatu faa hooya banndu Iisaa. Pilaatu jaɓani mo dum. O hooyi ndu. Tawi Yuusufi oon wo taal-ibaajo Iisaa e cuncukka, sabo imo hula hooreeɓe Alhuudiyankooɓe. ³⁹ Nikodemu jaanoodo to Iisaa jemma oon du wari, waddi urdiiji jillunduraadi bi'eteedi miiri e alowe.† Teddeefi majjum wo hono kilooji capande tati e didi. ⁴⁰ Kamɓe dido ɓe kooyi banndu Iisaa, ɓe piili ndu e kasanke gattaado urdiiji diin hono no Alhuudiyankooɓe

---

§ **19:36** Wurtagol 12.46, Jabuura 34.21. * **19:37** Jakariyaa 12.10. † **19:39** Miiri wo dakkere uurnde. Alowe du wo conndi ledde uurde.

mboowiri uwirde maayɓe muɓɓen ni. ⁴¹ Do Iisaa tontanoo doon ina woodi nokku keewɗo leɗɗe. Ley nokku oon ina woodi saabeere heyre do fay gooto wattaaka abada. ⁴² Be ngatti ɓanndu Iisaa ley saabeere ndeen sabo nyannde ndeen wo nyannde nde Alhuudiyankooɓe cegilantoo nyannde fowteteende, de saabeere ndeen ina ɓadii do Iisaa tontanoo doon.

20

Haala iirtagol Iisaa

(Matta 28.1-8, Marku 16.1-8, Lukka 24.1-12)

¹ Nyannde alan, go'aɓerde e jeddiire ndeen, Mariyama mo Magdala hejji, yehi to saabeere toon. O tawi hayre uddiranoonde saabeere ndeen tallitaama. ² O doggi, o yehi to Simon Piyeer e taalibaajo mo Iisaa horsinnoo oon, o wi'i ɓe:

—Be ittii Joomii en e saabeere ndeen, mi anndaa fuu do ɓe ngatti mo.

³ Piyeer e taalibaajo oon njalti, njehi to saabeere toon. ⁴ Be diɗo fuu, iɓe ndogga. Taalibaajo oon dadi Piyeer, artii dum e saabeere ndeen. ⁵ O yuurnii, o yi'i kasanke oon wo ɓolo, de o naataay. ⁶ Simon Piyeer, kam kaa nde yottinoo fu, naati, tawi kasanke oon ina waalii. ⁷ Lefol piilanoongol e hoore Iisaa ngool tawdaaka e kasanke oon, ngol tawaama ingol sowii e feere maggol. ⁸ Ndeen taalibaajo artinooɗo yottaade oon, kam du naati, yi'i, goondini. ⁹ Tawi ɓe paamaayno tafon ko Binndi diin mbi'i ina tilsi Iisaa ummitoo e maayde. ¹⁰ Caggal duum, taalibaabe diɗo ɓeen kooti.

*No Iisaa bangirani Mariyama mo Magdala
(Matta 28.9-10, Marku 16.9-11)*

¹¹ Mariyama le ina darii do dammbugal saabeere doon, ina woya. O turii, o yuurnii ley saabeere ndeen. ¹² O yi'i maleyka'en dido be kaddule daneeje ina njoodii do banndu Iisaa nduun wonnoo doon, gooto faro hoore, gooto oon du faro koyde. ¹³ Maleyka'en been mbi'i mo:

—Banndam debbo, dume mboyataa?

O jaabii be, o wi'i:

—Be ittii Joomam do, de mi anndaa fuu to be ngattowi dum.

¹⁴ Nde o haalnoo haala kaan ndeen, o waylitii, o yi'i Iisaa ina darii, de o annditaay dum. ¹⁵ Iisaa wi'i mo:

—Banndam debbo, dume mboyataa? Moy pilotodaa?

Mariyama miilii wo golloowo nokku oon haaldata e muudum, wi'i mo:

—Joomam, si aan itti mo do, haalanam do ngattudaa mo, faa mi hooya mo.

¹⁶ Iisaa wi'i mo:

—Mariyama!

O yeeyii, o wi'i e ibraninkoore:

—*Rabbunii!* (dum na firta «Moodibbo»).

¹⁷ Iisaa wi'i mo:

—Taa meeman, sabo mi yeejaay to Baabiiwo tafon. Yahu to sakiraa be am, mbi'aa be mi yeejan mi yaha to Baaba am, wo Baaba moodon du, to Laamdo am, wo Laamdo moodon du.

¹⁸ Mariyama mo Magdala haalanowi taalibaa be been, wi'i be:

—Mi yi'ii Joomii en oon.

O haalani be ko Iisaa haalani mo duum fuu.

No Iisaa bangirani taalibaaɓe muudum
(*Matta 28.16-20, Marku 16.14-18, Lukka 24.36-49*)

¹⁹ Nde kiiral naange alan warnoo ndeen, taalibaaɓe Iisaa been na ngoni ley suudu na cokitii saabe kulol hooreeɓe Alhuudiyankooɓe. Ndeen Iisaa wari darii hakkunde maɓɓe, wi'i ɓe:

—Jam wundu e moodon!

²⁰ Nde o jowtunoo ɓe ndeen, o holli ɓe newe juude makko e wuttudu makko. Taalibaaɓe been ceyii nde njiinoo Joomiraado ndeen. ²¹ Caggal duum Iisaa wi'i ɓe katin:

—Onon e jam! Hono no Baabiiwo nuliri kam ni, miin du nulirammi on.

²² Nde o haalnoo haalaaji diin ndeen, o fuufi dow maɓɓe, o wi'i:

—Njaɓee Ruuhu Ceniido! ²³ Mo njaafanidon hakkeji muudum, yaafanaama di. Mo on njaafanaaki hakkeji muudum du, yaafantaake di.

No Iisaa bangirani Tomaa

²⁴ De Tomaa noddirteedo Funereejo, gooto e sappo e diido been, tawaaka doon nde Iisaa ɓangunoo hakkunde maɓɓe ndeen. ²⁵ Taalibaaɓe been mbi'i mo:

—Min nji'ii Joomii en!

O jaabii ɓe:

—Si mi yi'aay batite tontande deen e newe makko, de mi watta honndu am e majje, mi watta junngo am e wuttudu makko fu, abada mi goondintaa.

²⁶ Jeddiire wootere caggal duum, taalibaaɓe been kawriti katin. Tomaa ina wondi e maɓɓe.

Gampuuje deen fuu ina cokii. Iisaa bangi, darii hakkunde maɓɓe, wi'i:

—Onon e jam!

²⁷ O wi'i Tomaa:

—Wattu ɗo honndu maa, ndaar juude am. Battin junngo maa, wattu ngo e wuttudu am. Sel sikki-tirde, goondin tan.

²⁸ Tomaa jaabii, wi'i mo:

—Joomam, Laamɗo am!

²⁹ Iisaa wi'i mo:

—Saabe ko njiidaa kam duum wadi de ngoondindaa. Barke woodanii ɓe nji'aay kam de ngoondini.

Haala anniya dewtere nde

³⁰ Iisaa wadi yeeso taalibaaɓe muudum maandeeji kaayniidi goddi keewdi di mbinndaaka ley dewtere nde. ³¹ Di ɗo mbinndaama, faa ngoondinon Iisaa woni Almasiihu Bii Laamɗo, faa si on ngoondinii, keɓon nguurndam saabe makko.

21

No Iisaa bangirani taalibaaɓe muudum njeddo

¹ Caggal duum, Iisaa ɓangani taalibaaɓe muudum been katin sera maayo Tiberiyas. Inan no o ɓangiri: ² Simon Piyeer e Tomaa noddirteedo Funereejo oon e Natanayel mo Kaana leydi Galili e ɓiɓɓe Jebede worɓe been e taalibaaɓe woɓɓe ɗiɗo, ɓe fuu iɓe tawdaa toon. ³ Simon Piyeer wi'i ɓe:

—Mi yahan nanngoyde liyyi.

Be mbi'i mo:

—Minen du, min njaadan e maa.

Be njalti, 6e naatowi laana ndiyam. Jemma oon, 6e kebaay fay huunde. ⁴ Nde pooyngol feccinoo ndeen, tawi Iisaa na darii to hunnduko maayo ngoon, ammaa taalibaa6e 6een annditaay yalla wo dum Iisaa. ⁵ O wi'i 6e:

—Hey banndiraa6e, yalla on kebii ko nyaameteen naa?

Be mbi'i:

—Min ngalaa.

⁶ O wi'i 6e:

—Paddee fiil oon gere nyaamo laana ka, on keban.

Ndelle 6e paddi fiil oon. Be kebi liyyi faa 6e kunnngii suuwtude o. ⁷ Taalibaaajo mo Iisaa horsini oon wi'i Piyeer:

—Wo dum Joomiraado!

Nde Simon Piyeer nannoo dum wo joomiraado ndeen, 6ornii saaya muudum, sabo o bortinoodo ley laana toon. O fitti o fiyii e ndiyam daam. ⁸ Taalibaa6e heddi6e 6een ngaddi laana kaan, ina ndaasa fiil keewdo liyyi oon. Tawi 6e mboddaa e hunnduko ndiyam daam 6uraa hono piye keme didi. ⁹ Nde 6e njippinoo laana kaan ndeen, 6e nji'i liyyi ina njowii dow yul6e yiite, 6e nji'i buuru du. ¹⁰ Iisaa wi'i 6e:

—Ngaddee yoga e liyyi di nanngudon joonin diin.

¹¹ Simon Piyeer naati laana kaan, foodi fiil oon faa wurtini yaasin. O keewdo liyyi mawdi. Liyyi diin wo hemre e capande joy e tati. No di poti heewude nii fuu, fiil oon seekaaki. ¹² Iisaa wi'i 6e:

—Ngaree, nyaamee!

Fay gooto e taalibaaḅe been suusaay yamude mo «Aan wo a moy?» Be fuu ḅe annditii wo ḅum Joomi-raado. ¹³ Ndeen Iisaa wari, hooyi buuru e liyyi, hokki ḅe. ¹⁴ Ngol woni tataḅol ko Iisaa ḅangani taalibaaḅe muuḅum gaḅa ummitagol muuḅum.

No Iisaa haaldiri e Piyeer

¹⁵ Nde ḅe tilinoo e fummude ndeen, Iisaa wi'i Simon Piyeer:

—Simon ḅii Yuhanna, aḅa ḅuri ḅee ḅo yidude kam naa?

O jaabii, o wi'i:

—Goonga, Joomam, aḅa anndi mido yidi ma.

Iisaa wi'i mo:

—Nyaamnaa mbaaloy am kooy!

¹⁶ Iisaa wi'i mo katin:

—Simon, ḅii Yuhanna, aḅa yidi kam naa?

O jaabii, o wi'i:

—Goonga, Joomam, aḅa anndi mido yidi ma!

Iisaa wi'i mo:

—Nduraa baali am ḅiin!

¹⁷ Iisaa wi'i mo katin:

—Simon, ḅii Yuhanna, aḅa yidi kam naa?

Piyeer sunii sabo joonin woni kilol tataḅol ko Iisaa wi'i mo «Aḅa yidi kam naa?» Piyeer wi'i mo:

—Joomam, aḅa anndi huunde fuu, aḅa anndi mido yidi ma.

Iisaa wi'i mo:

—Nyaamnaa baali am ḅiin! ¹⁸ Goonga kaalanammaami, e njokollaaku maa a ḅornake kaddule maa, a yehii to njidḅaa fuu. Ammaa si a naywii fu, a foortan juude maa, de godḅo ḅorne ḅe, yaare to a yidaa.

19 E haalaaji diin Iisaa sapporii no Piyeer maayrata e no teddirirta Laamdo. Nde o haalnoo dum ndeen, o wi'i dum:

—Jokkam!

No Iisaa haaliri haala taalibaajo muudum korsudo oon

20 Piyeer yeeyii, yi'i taalibaajo mo Iisaa horsini oon ina jokki dum'en. Oon woni bahinoodo dakkol Iisaa nde 6e kirtotonoo ndeen, de wi'i: «Joomam, moy woni jambotoodo ma oon?»

21 Nde Piyeer yiinoo taalibaajo oon ndeen, wi'i Iisaa:

—Joomam, noy oo le wattinirta?

22 Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si mido muuyani mo nguurndam faa nde ngartoyimi, dume jomi ma e majjum? Aan kaa, jokkam tan.

23 Ndelle haala ka sankitii hakkunde goondin6e Iisaa ina mbi'a taalibaajo oon maayataa. Ammaa Iisaa wi'aay o maayataa, ko o wi'i dey: «Si mido muuyani mo nguurndam faa nde ngartoyimi, dume jomi ma e majjum?»

24 Oon woni taalibaajo ceediido kulle deen de winndi de. Eden anndi du seedaaku makko oon wo goonga.

Timmoode dewtere nde

25 Iisaa wadi kulle godde keewde katin. Si de mbinndiranooma gootel gootel, mido miiloo dewte deen keyidataano ley adunaaru ndu.

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso
Fulfulde Burkina New Testament**

copyright © 2012 SIM International

Language: Fulfulde Burkina (Fulfulde, Western Niger)

Dialect: Burkina

Translation by: SIM International

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso**

This translation, published by SIM International, was published in 2012.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM (Mission Protestante), BP 1552, Ouagadougou 01, BURKINA FASO.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
c32b76d2-ab0d-5ad5-a698-b4140754fcc2